VERICA TRSTENJAK
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA
Az ismertetés napja: 2009. április 2. [1]

Tartalomjegyzék

I – Bevezetés . . . . . I - 7890

II – Jogi háttér . . . . . I - 7890

A – Az állatok szállítás közbeni védelme . . . . . I - 7890

1. A 91/628 irányelv . . . . . I - 7891

2. Az 1/2005 rendelet . . . . . I - 7897

B – Az állatok vágás közbeni védelme . . . . . I - 7903

III – A pert megelőző eljárás és a Bizottság kereseti kérelme . . . . . I - 7904

IV – A Bíróság előtti eljárás . . . . . I - 7907

V – A főtanácsnok álláspontja . . . . . I - 7907

A – Bevezetés . . . . . I - 7907

B – Az állatok szállítás közbeni védelmével összefüggő jogalapok vizsgálata . . . . . I - 7909

1. Az elfogadhatósággal kapcsolatos előzetes megjegyzések . . . . . I - 7909

2. A szállítók azonosítására, valamint a részükre kiadott engedélyekre vonatkozó jogalap . . . . . I - 7910

a) A felek érvei . . . . . I - 7910

b) Elfogadhatóság . . . . . I - 7911

i) A szállítók azonosítása . . . . . I - 7911

ii) A szállítók részére kiadott engedélyek . . . . . I - 7912

1 – Eredeti nyelv: szlovén.

c) Jogi értékelés . . . . . I - 7913

i) A szállítók azonosítása . . . . . I - 7914

ii) A szállítók részére kiadott engedélyek . . . . . I - 7916

d) Az elemzés eredménye . . . . . I - 7917

3. Az útvonaltervek ellenőrzésére vonatkozó jogalap . . . . . I - 7918

a) A felek érvei . . . . . I - 7918

b) Elfogadhatóság . . . . . I - 7919

c) Jogi értékelés . . . . . I - 7921

d) Az elemzés eredménye . . . . . I - 7925

4. A kikötőkön belüli pihenőhelyek hiányára vonatkozó jogalap . . . . . I - 7925

a) A felek érvei . . . . . I - 7925

b) Elfogadhatóság . . . . . I - 7926

c) Jogi értékelés . . . . . I - 7927

d) Az elemzés eredménye . . . . . I - 7930

5. A szállítóeszközök és az állatok elégtelen ellenőrzésére vonatkozó jogalap . . I - 7930

a) A felek érvei . . . . . I - 7930

b) Elfogadhatóság . . . . . I - 7931

c) Jogi értékelés . . . . . I - 7933

d) Az elemzés eredménye . . . . . I - 7935

6. Az állatvédelmi előírások ismételt megsértésének elégtelen szankcionálására vonatkozó jogalap . . . . . I - 7936

a) A felek érvei . . . . . I - 7936

b) Elfogadhatóság . . . . . I - 7936

c) Jogi értékelés . . . . . I - 7938

d) Az elemzés eredménye . . . . . I - 7939

7. Az állatok szállítás közbeni védelmével összefüggő jogalapok vizsgálatának eredménye . . . . . I - 7940

C – Az állatok vágás közbeni védelmére vonatkozó jogalapok vizsgálata . . . . . I - 7940

1. Bevezetés . . . . . I - 7940

2. Az állatok vágás közbeni elkábítására vonatkozó jogalap . . . . . I - 7940

a) A felek érvei . . . . . I - 7940

b) Jogi értékelés . . . . . I - 7941

c) Az elemzés eredménye . . . . . I - 7945

3. A vágóhidak szükséges felügyeletének és ellenőrzésének biztosítására vonatkozó jogalap . . . . . I - 7945

a) A felek érvei . . . . . I - 7945

b) Jogi értékelés . . . . . I - 7946

c) Az elemzés eredménye . . . . . I - 7947

4. Az állatok vágás közbeni védelmére vonatkozó jogalapok vizsgálatának eredménye . . . . . I - 7947

D – Költségek . . . . . I - 7948

VI – Végkövetkeztetések . . . . . I - 7948

I – Bevezetés

1. A Bizottság a jelen ügyben az EK 226. cikk alapján benyújtott keresetével annak megállapítását kéri, hogy a Görög Köztársaság megsértett a szállítás és vágás közbeni állatvédelem területén rögzített közösségi jogi előírásokból – pontosabban az állatok szállítás közbeni védelméről, valamint a 90/425/EGK és a 91/496/EGK irányelv módosításáról szóló, 1991. november 19-i 91/628/EGK tanácsi irányelvből [2] (a továbbiakban: 91/628 irányelv), az állatoknak a szállítás és a kapcsolódó műveletek közbeni védelméről, valamint a 64/432/EGK és a 93/119/EK irányelv és a 1255/97/EK rendelet módosításáról szóló, 2004. december 22-i 1/2005/EK tanácsi rendeletből [3] (a továbbiakban: 1/2005 rendelet), valamint az állatok levágásuk vagy leölésük során való védelméről szóló, 1993. december 22-i 93/119/EK tanácsi irányelvből [4] (a továbbiakban 93/119 irányelv) – eredő bizonyos kötelezettségeket.

2. A Bizottság arra hivatkozik, hogy a Görög Köztársaság megszegte az állatszállításra vonatkozó engedélyekkel, az útvonaltervek ellenőrzésével, a kikötőkön belüli állat-pihenőhelyek biztosításával, az állatok és szállítóeszközök ellenőrzésével, valamint a jogszabályok ismételt megsértése esetén hatékony szankciók biztosításával összefüggő kötelezettségeit, továbbá, hogy az állatok vágása folyamán végzett elkábításnál szabálytalanságok merültek fel, valamint nem tettek eleget a vágóhidak szükséges felügyeletének és ellenőrzésének. E kötelességszegés bizonyítékaként a Bizottság a saját Egészség- és Fogyasztóügyi Főigazgatóságának Élelmiszer- és Állategészségügyi Hivatala (ÉÁH) által 2002 és 2006 között Görögország területén végzett ellenőrző látogatására hivatkozik.

II – Jogi háttér

A – *Az állatok szállítás közbeni védelme*

3. Az állatok szállítás közbeni kíméletét közösségi szinten a 91/628 irányelv szabályozza. Ezt az irányelvet 2007. január 5-i hatállyal az 1/2005 rendelet hatályon kívül helyezte.

2 – HL L 340., 17. o.; magyar nyelvű különkiadás 3. fejezet, 12. kötet, 133. o.
3 – HL 2005. L 3., 1. o.
4 – HL L 340., 21. o.; magyar nyelvű különkiadás 3. fejezet, 15. kötet, 421. o.

1. A 91/628 irányelv

közösségi állat-egészségügyi jogszabályok követelményeit.

4. A 91/628 irányelv 5. cikke A részének 1. és 2. pontja a következőképp rendelkezik:

Ezen írásos kötelezettségvállalás különösen azt tartalmazza, hogy:

„A tagállamok biztosítják, hogy

1. minden szállító:

[…]

a) i. nyilvántartásban szerepel oly módon, mely lehetővé teszi az illetékes hatóság számára az adott személy gyors azonosítását ezen irányelv követelményeinek be nem tartása esetén;

2. a szállító:

[…]

ii. a gerinces állatoknak a 90/675/EGK irányelv I. mellékletében említett területek valamelyikén történő minden szállítására érvényes engedéllyel rendelkezik, melyet vagy a letelepedés helye szerinti tagállam illetékes hatósága, vagy, amennyiben egy harmadik országban alapított vállalkozásról van szó, az Unió egy tagállamának illetékes hatósága bocsát ki, azzal a feltétellel, hogy a fuvarozási vállalkozást irányító személy írásban kötelezettséget vállal arra, hogy betartja a hatályos

b) az 1. cikk (1) bekezdésének a) pontjában említett olyan állatok esetében, amelyek a tagállamok közötti kereskedelmi forgalomba kerülnek, vagy amelyeket harmadik országokba exportálnak, és abban az esetben, ha az utazási idő meghaladja a nyolc órát, a melléklet VIII. fejezetében található mintának megfelelő útvonaltervet dolgoz ki, melyet az utazás

során az egészségügyi bizonyítványhoz kell csatolni, és mely jelez minden megálló-, illetve átrakodóhelyet.

[…]”

5. A 91/628 irányelv 8. cikke így szól:

[…]

d) biztosítja, hogy:

„A tagállamok biztosítják, hogy a 90/425/EGK irányelvben megállapított ellenőrzési elvekkel és szabályokkal összhangban az illetékes hatóságok ezen irányelv követelményeinek betartását az alábbiak nem diszkriminatív vizsgálatán keresztül ellenőrizzék:

i. a b) pontban említett útvonalterv eredeti példányát

– a megfelelő személyek a megfelelő időben pontosan elkészítsék és kitöltsék

– csatolják a szállítmányt az egész út során elkísérő egészségügyi bizonyítványhoz;

a) szállítóeszközök és az állatok közúti szállítás közben;

b) a rendeltetési helyükre érkező szállítóeszközök és állatok;

c) szállítóeszközök és állatok a piacokon, kiindulási helyeken, megálló- és átrakodóhelyeken;

d) a kísérőokmányokon szereplő adatok.

Ezeket a vizsgálatokat minden tagállamban az évente szállított állatok reprezentatív mintáján kell elvégezni, és elvégezhetők más célból végzett ellenőrzésekkel egy időben is.

Minden tagállam illetékes hatósága éves jelentést nyújt be a Bizottságnak a megelőző naptári évben az a), b), c) és d) pontok tekintetében végzett vizsgálatok számáról, a megállapított jogsértések részleteivel, és az illetékes hatóság által ezek következtében tett intézkedésekkel együtt.

Továbbá, amennyiben egy tagállam illetékes hatósága olyan információ birtokába jut, amely alapján jogsértés gyanítható, ellenőrzéseket végezhet, amíg az állatszállítmány az érintett tagállam területén tartózkodik.

E cikk nem érinti a tagállamnak a jogszabályok általános betartásáért felelős hatóságai által nem diszkriminatív jelleggel végzett ellenőrzéseket.”

6. A 91/628 irányelv 9. cikke a következőképp rendelkezik:

„(1) Ha a szállítás során kiderül, hogy ezen irányelv rendelkezéseit nem tartják, vagy nem tartották be, azon hely illetékes hatósága, ahol ez megállapításra került, a szállítóeszközért felelős személytől megkövetelhet minden olyan intézkedést, amelyet az illetékes hatóság az érintett állatok kíméletének biztosítása céljából szükségesnek tart.

Az egyes esetek körülményeitől függően az ilyen intézkedés lehet:

a) intézkedés az utazás befejezése, vagy az állatoknak a kiindulási helyre a lehető legközvetlenebb útvonalon történő visszajuttatása iránt, feltéve, hogy az ilyen intézkedés nem idézi elő az állatok szükségtelen szenvedését;

b) intézkedés az állatok megfelelő elhelyezéséről és ellátásáról arra az időtartamra, amíg a probléma megoldást nyer;

c) intézkedés az állatok fájdalommentes levágásáról. A levágott állatok tetemének elhelyezésére és felhasználására a 64/433/EGK irányelv rendelkezéseit kell alkalmazni.

Az illetékes hatóság jelentést tesz az Animo hálózaton keresztül minden, a második albekezdés értelmében hozott intézkedésről, a 17. cikkben meghatározott eljárással összhangban megállapítandó eljárásoknak – köztük a pénzügyi eljárásoknak – megfelelően.

(2) Ha a szállítóeszközért felelős személy nem tartja be az illetékes hatóság utasításait, az utóbbi a szóban forgó intézkedéseket azonnal végrehajtatja, és az ilyen intézkedések költségeit a megfelelő módon behajtja.

(3) Ezen irányelv nem érinti az illetékes hatóság határozataival szemben a tagállam hatályos jogában fennálló jogorvoslati jogokat.

A tagállamok illetékes hatóságai által hozott határozatokról és azok indoklásáról értesíteni kell a feladót vagy képviselőjét, valamint a küldő tagállam illetékes hatóságát.

A feladó vagy képviselője kérésére az említett határozatokat és indoklásukat írásban továbbítani kell részére a rendeltetési hely szerinti tagállam hatályos joga szerint őt megillető jogorvoslati jogokra, az alkalmazandó eljárásra és határidőkre vonatkozó részletes szabályokkal együtt.

Jogvita esetén azonban a két érintett fél megállapodhat abban, hogy a vitás kérdést legfeljebb egy hónapon belül egy a Bizottság által összeállított közösségi szakértők névsorában szereplő szakértő elé terjesztik.

A szakértőnek 72 órán belül kell véleményt nyilvánítania. A közösségi állat-egészségügyi jogszabályok figyelembe vételével, a szakértői vélemény a felekre nézve kötelező.”

7. A 91/628 irányelv 18. cikkének (2) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„Ezen irányelv rendelkezéseinek ismételt megsértése, vagy az állatoknak nagy szenvedést okozó jogsértés esetén a tagállam – az egyéb szankciók sérelme nélkül – megteszi a szükséges intézkedéseket a megállapított szabálytalanságok megszüntetése érdekében, beleértve akár az 5. cikk A. pont-

jának 1. a) ii. alpontjában említett engedély felfüggesztését vagy visszavonását is.

A rendelkezések nemzeti jogszabályaikba történő átültetésekor a tagállamok meghozzák azokat az intézkedéseket, melyeket a szabálytalanságok megszüntetésére tesznek.”

8. A 91/628 irányelv mellékletének VII. fejezete a következőket írja elő:

„1. Az e fejezetben meghatározott követelményeket az 1. cikk (1) bekezdésének a) pontjában felsorolt állatfajok szállítására kell alkalmazni, a légi szállítás kivételével, amelynek követelményeit az I. fejezet E. 27–29. pontja határozza meg.

2. A szállítás időtartama az 1. pontban említett fajok egyedei esetében nem haladhatja meg a nyolc órát.

3. A 2. pontban említett maximális szállítási idő meghosszabbítható, amennyiben a szállítóeszköz eleget tesz az alábbi kiegészítő követelményeknek:

– a jármű padozatán elegendő alom van;

– a szállító jármű a szállított állatok fajának és az út időtartamának megfelelő élelmet szállít;

– biztosított az állatokhoz való közvetlen hozzáférés;

– megfelelő szellőztetési lehetőséggel rendelkezik, amely a (külső és belső) hőmérséklet függvényében szabályozható;

– mozgatható válaszfalak állnak rendelkezésre elkülönített rekeszek létrehozásához;

– a jármű megálláskor vízhálózatra csatlakoztatható;

– sertések szállítására használt járművek esetében a jármű elegendő vizet visz magával az állatok útközbeni nedvesen tartásához.

4. A 3. pont követelményeinek megfelelő közúti járművek használatakor az itatási és etetési időközök, utazási és pihenési idők a következők:

a) Az el nem választott, még tejen élő borjaknak, bárányoknak, kecskegidáknak és csikóknak, valamint az el nem választott malacoknak kilenc órai szállítás után legalább egy óra, az itatásra és – amennyiben szükséges – etetésre elegendő pihenőidőt kell biztosítani. E pihenőidő után az állatokat további kilenc órán át lehet szállítani.

b) A sertéseket legfeljebb 24 órán keresztül lehet szállítani. Szállítás közben folyamatosan biztosítani kell számukra vizet.

c) A háziasított egypatás állatokat (a 90/426/EGK irányelv szerinti törzskönyvezett lófélék kivételével) legfeljebb 24 órán keresztül lehet szállítani. A szállítás során az állatokat nyolc óránként el kell látni folyadékkal, és – amennyiben szükséges – meg kell etetni.

d) Minden más, az 1. pontban említett fajokhoz tartozó állat számára 14 órás szállítás után legalább egy óra, az itatásra és – amennyiben szükséges – etetésre elegendő pihenőidőt kell biztosítani. E pihenőidő után az állatokat további 14 órán át lehet szállítani.

[…]

7. a) Az állatokat tilos vízi úton szállítani, amennyiben a maximális utazási idő meghaladja a 2. pontban meghatározott időtartamot, hacsak a 3. és 4. pontban meghatározott feltételek nem teljesülnek, az utazási és pihenőidők kivételével.

b) A Közösségen belüli két földrajzi pont közötti rendszeres és közvetlen, az állatok

kirakodása nélkül, hajókra rakodott járművekkel történő vízi szállítás esetében az állatokat a rendeltetési kikötőben, vagy annak közvetlen közelében lerakodás után 12 órán át pihentetni kell, kivéve, ha a tengeri út időtartama olyan, hogy az utazás besorolható a 2–4. pont általános rendszerébe.”

10. Az 1/2005 rendelet 6. cikkének (1) bekezdése előírja:

„Kizárólag a 10. cikk (1) bekezdése, és a nagy távolságokon való szállítás esetén a 11. cikk (1) bekezdése alapján az illetékes hatóság által kiállított engedéllyel rendelkező személy végezhet szállítmányozói tevékenységet. Az állatok szállításakor az engedély másolatát az illetékes hatóság rendelkezésére kell bocsátani.”

2. Az 1/2005 rendelet

11. Az 1/2005 rendelet 10. cikkének (1) bekezdése így szól:

9. Az 1/2005 rendelet 5. cikkének (4) bekezdése a következőképp rendelkezik:

„Az illetékes hatóság engedélyt állít ki a szállítmányozó részére, feltéve, hogy:

a) a kérelmező abban a tagállamban telepedett le, illetve harmadik országbeli kérelmező esetén rendelkezik abban a tagállamban képviselettel, ahol engedélyért folyamodott;

„A háziló-félék, a törzskönyvezett lófélék kivételével, és a házi szarvasmarha-, juh-, kecske-, illetve sertésfélék tagállamok és harmadik államok közötti, nagy távolságokon való szállítása esetén a szállítmányozóknak és a szállításszervezőknek meg kell felelniük a II. mellékletben a menetlevelekre vonatkozó rendelkezéseknek.”

b) a kérelmező igazolta, hogy elegendő és megfelelő személyzet, felszerelés

és operatív eljárás áll rendelkezésére, amelyek lehetővé teszik, hogy e rendeletnek eleget tegyen, beleértve adott esetben a helyes gyakorlatról szóló útmutatót;

c) nem ismeretes, hogy a kérelmező vagy képviselője a kérelmet megelőző három évben súlyosan megsértette volna az állatok védelmével kapcsolatos közösségi és/vagy nemzeti jogszabályokat. Ez a rendelkezés nem alkalmazandó abban az esetben, ha a kérelmező az illetékes hatóság számára egyértelműen bizonyította, hogy minden szükséges intézkedést megtett annak érdekében, hogy a további jogsértéseket elkerülje.”

12. Az 1/2005 rendelet 11. cikkének (1) bekezdése a következőképp rendelkezik:

„Az illetékes hatóság kérelem alapján engedélyt állít ki a nagy távolságokon való szállítást végző szállítmányozó részére, feltéve, hogy

a) a szállítmányozó megfelel a 10. cikk (1) bekezdése rendelkezéseinek;

b) a kérelmező benyújtotta a következő dokumentumokat:

i. valamennyi, a nagy távolságokon szállítást végző járművezetőnek és kísérőnek a 17. cikk (2) bekezdése szerinti, érvényes képesítési bizonyítványát;

ii. valamennyi, a nagy távolságokon való szállításhoz használt közúti szállítóeszközre vonatkozó, a 18. cikk (2) bekezdése szerinti, érvényes jóváhagyási igazolást;

iii. azon eljárással kapcsolatos részleteket, amely lehetővé teszi a szállítmányozó számára, hogy nyomon kövesse és nyilvántartsa a felelőssége alá tartozó közúti járművek mozgását, és a nagy távolságon való szállítás során bármikor kapcsolatba lépjen az érintett járművezetőkkel;

iv. a vészhelyzetek esetére vonatkozó vészhelyzeti intézkedési terveket.”

13. Az 1/2005 rendelet 13. cikkének (3) és (4) bekezdése így szól:

„(3) Az illetékes hatóság oly módon tartja nyilván a 10. cikk (1) bekezdésében vagy a 11. cikk (1) bekezdésében meghatározott engedélyeket, hogy gyorsan azonosíthassa a szállítmányozókat, különösen abban az esetben, ha azok e rendelet követelményeinek nem tesznek eleget.

(4) Az illetékes hatóság a 11. cikk (1) bekezdésében meghatározott engedélyeket elektronikus adatbázisban tartja nyilván. Az engedély érvényességi ideje alatt a szállítmányozó nevét és az engedély számát nyilvánosan hozzáférhetővé kell tenni. A magánélet védelmére vonatkozó közösségi és/vagy nemzeti szabályokra is figyelemmel a tagállamoknak engedélyezniük kell a szállítmányozók engedélyével kapcsolatos egyéb adatokhoz való nyilvános hozzáférést. Az adatbázis azokat a határozatokat is tartalmazza, amelyekről a 26. cikk (4) bekezdésének c) pontja és a 26. cikk (6) bekezdése alapján értesítést küldtek.”

14. Az 1/2005 rendelet 15. cikkének (1) bekezdése a következőképp rendelkezik:

„Az illetékes hatóság a nagy távolságon való szállítás bármely szakaszában szúrópróbaszerűen és célzottan elvégzi a megfelelő ellenőrzéseket annak vizsgálata céljából, hogy a bejelentett szállítási idő valószerű-e, és a szállítás megfelel-e e rendeletnek, különösen hogy a szállítási és pihenési idő összhangban áll-e az I. melléklet V. fejezetében meghatározott korlátozásokkal.”

15. Az 1/2005 rendelet – „Szankciók” című – 25. cikke előírja:

„A tagállamok meghatározzák az e rendelet rendelkezéseinek megsértése esetén alkalmazandó szankciókra vonatkozó szabályokat, és meghoznak minden szükséges intézkedést azok végrehajtásának biztosítására. A megállapított szankcióknak hatékonynak, arányosnak és visszatartó erejűnek kell lenniük. A tagállamok legkésőbb 2006. július 5-ig értesítik ezekről a rendelkezésekről, valamint a 26. cikk alkalmazására vonatkozó rendelkezésekről a Bizottságot, és haladéktalanul bejelentenek valamennyi későbbi, ezeket érintő módosítást.”

16. Az 1/2005 rendelet – „Jogsértések és a jogsértésekről való értesítés”című – 26. cikke ekképp rendelkezik:

„(1) E rendelet bármely megsértése esetén az illetékes hatóság meghozza a (2)–(7) bekezdésben meghatározott egyedi intézkedéseket.

(2) Amennyiben az illetékes hatóság megállapítja, hogy egy szállítmányozó nem tett eleget, vagy egy szállítóeszköz nem felel meg e rendeletnek, haladéktalanul értesíti erről azt az illetékes hatóságot, amely a szállítmányozó engedélyét vagy a szállítóeszköz jóváhagyási igazolását kiadta, és amennyiben a járművezető is felelős e rendelet követelményeinek be nem tartásáért, azt a hatóságot is, amely a járművezető képesítési bizonyítványát kibocsátotta. Minden, a tárgyhoz tartozó adatot vagy dokumentumot csatolni kell az ilyen értesítéshez.

(3) Ha a rendeltetési hely illetékes hatósága megállapítja, hogy a szállítás során e rendeletet megsértették, haladéktalanul értesíti erről a kiindulási hely illetékes hatóságát. Minden, a tárgyhoz tartozó adatot vagy dokumentumot csatolni kell az ilyen értesítéshez.

(4) Amennyiben az illetékes hatóság megállapítja, hogy egy szállítmányozó nem tett eleget, vagy egy szállítóeszköz nem felel meg e rendeletnek, vagy ha az illetékes hatóság a (2) vagy (3) bekezdésben meghatározott értesítést kap, adott esetben:

a) kötelezi az érintett szállítmányozót, hogy orvosolja a megállapított jogsértést, és hozzon létre olyan rendszereket, amelyek megakadályozzák a jogsértések újbóli előfordulását;

b) az érintett szállítmányozót különösen olyan további ellenőrzéseknek veti alá, amelyek az állatok berakodásánál állatorvos jelenlétét igénylik;

c) felfüggeszti vagy visszavonja az érintett szállítmányozó engedélyét vagy a szállítóeszköz jóváhagyási igazolását.

(5) Amennyiben a 17. cikk (2) bekezdésében meghatározottak szerinti képesítési bizonyítvánnyal rendelkező járművezető vagy kísérő megsérti ezt a rendeletet, az illetékes hatóság felfüggesztheti vagy visszavonhatja a képesítési bizonyítványt, különösen, ha a jogsértés azt bizonyítja, hogy a járművezető vagy a kísérő nem rendelkezik kellő ismeretekkel

vagy tájékozottsággal az állatok e rendeletnek megfelelő szállításához.

(6) Az e rendelet többszöri vagy súlyos megsértése esetén a tagállam ideiglenesen eltilthatja a szállítmányozót vagy szállítóeszközt a területén való állatszállítástól, abban az esetben is, ha a szállítmányozót vagy a szállítóeszközt egy másik tagállamban engedélyezték, feltéve, hogy a 24. cikkben meghatározott kölcsönös segítségnyújtás és információcsere nyújtotta minden lehetőséget kimerítettek.

(7) A tagállamok gondoskodnak arról, hogy az e cikk (4) bekezdése c) pontja, illetve az (5) vagy (6) bekezdése alapján hozott határozatokról haladéktalanul értesítsék a 24. cikk (2) bekezdésében meghatározott valamennyi kapcsolattartót."

17. Az 1/2005 rendelet 27. cikkének (1) bekezdése így szól:

„Az illetékes hatóság az állatok, a szállítóeszközök és a kísérődokumentumok megkülönböztetéstől mentes vizsgálatai révén ellenőrzi, hogy e rendelet követelményeit betartották-e. Ezeket az ellenőrzéseket az évente valamennyi tagállamban szállított állatok megfelelő hányadán kell elvégezni, és ezek az ellenőrzések a más célból végzett ellenőrzésekkel egy időben is elvégezhetők. Az ellenőrzések számát növelni kell, ha megállapítást nyer, hogy e rendelet rendelkezéseit nem tartották be. A fenti hányadokat a 31. cikk (2) bekezdésében említett eljárással összhangban kell meghatározni."

18. Az 1/2005 rendelet 33. cikke a következőképp rendelkezik:

„A 91/628/EGK irányelv, és a 411/98/EK rendelet 2007. január 5-től hatályát veszti. A hatályon kívül helyezett irányelvre és rendeletekre történő hivatkozásokat az e rendeletre való hivatkozásként kell értelmezni."

19. Az 1/2005 rendelet I. mellékletének V. fejezete ekképp rendelkezik:

„1.1 Az e fejezetben meghatározott követelmények érvényesek a háziló-félék, a törzskönyvezett lófélék kivételével, és a házi szarvasmarha-, juh-, kecske-, illetve sertésfélék mozgatására, a légi szállítás kivételével.

1.2 A szállítás időtartama az 1.1. pontban említett fajok egyedei esetében nem haladhatja meg a nyolc órát.

1.3 Az 1.2. pontban említett maximális szállítási idő meghosszabbítható, amennyiben a VI. fejezetben rögzített kiegészítő követelmények teljesülnek.

1.4 Az 1.3. pont követelményeinek megfelelő közúti járművek használatakor az itatási és etetési időközök, illetve szállítási és pihenési idők a következők:

a) Az el nem választott, még tejen élő borjaknak, bárányoknak, kecskegidáknak és csikóknak, valamint az el nem választott malacoknak kilenc órai szállítás után legalább egy óra, az itatásra és – amennyiben szükséges – etetésre elegendő pihenőidőt kell biztosítani. E pihenőidő után az állatokat további kilenc órán át lehet szállítani.

b) A sertéseket legfeljebb 24 órán keresztül lehet szállítani. Szállítás közben folyamatosan biztosítani kell számukra vizet.

c) A háziló-féléket legfeljebb 24 órán keresztül lehet szállítani. A szállítás során az állatokat nyolc óránként el kell látni folyadékkal, és – amennyiben szükséges – meg kell etetni.

d) Minden más, az 1.1. pontban említett fajokhoz tartozó állat számára 14 órás szállítás után legalább egy óra, az itatásra és – amennyiben szükséges – etetésre elegendő pihenőidőt kell biztosítani. E pihenőidő után az állatokat további 14 órán át lehet szállítani.

[…]

1.7. a) Az állatokat tilos vízi úton szállítani, amennyiben a maximális szállítási idő meghaladja az 1.2. pontban meghatározott értéket, hacsak az 1.3. és 1.4. pontban meghatározott feltételek nem teljesülnek, a szállítási és pihenőidők kivételével.

b) A Közösségen belüli két földrajzi pont közötti rendszeres és közvetlen, az állatok kirakodása nélkül, hajókra rakodott járművekkel történő vízi szállítás esetében az állatokat a rendeltetési kikötőben, vagy annak közvetlen közelében lerakodás után 12 órán át pihentetni kell, kivéve, ha a tengeri út időtartama olyan, hogy az utazás besorolható az 1.2–1.4. pont általános rendszerébe.”

B – *Az állatok vágás közbeni védelme*

20. Az állatok vágás közbeni védelmét a 93/119 irányelv szabályozza.

21. A 93/119 irányelv 3. cikke a következőképp rendelkezik:

„Mozgatásuk, elhelyezésük, féken tartásuk, kábításuk, leölésük vagy levágásuk során az állatokat meg kell kímélni minden elkerülhető izgalomtól, fájdalomtól vagy szenvedéstől.”

22. A 93/119 irányelv 5. cikkének (1) bekezdése ekképp rendelkezik:

„A vágóhídra levágás céljából bevitt egypatás állatok, kérődzők, sertések, nyulak és baromfik

[…]

d) véreztetését a D. melléklet

rendelkezéseinek megfelelően kell végezni.”

23. A 93/119 irányelv 6. cikkének (1) bekezdése így szól:

„A kábításhoz vagy leöléshez használt eszközöket, továbbá az állatok féken tartására szolgáló és egyéb berendezéseket, illetve felszereléseket oly módon kell megtervezni, kialakítani, karbantartani és használni, hogy az állatok kábítása vagy leölése ezen irányelv rendelkezéseivel összhangban gyors és hatékony legyen. Az illetékes hatóság ellenőrzi, hogy a kábításhoz vagy leöléshez használt eszközök, valamint a féken tartásra szolgáló

és egyéb berendezések, illetve felszerelések megfelelnek a fenti elveknek, továbbá rendszeres ellenőrzésekkel biztosítja, hogy azok megfelelő állapotban vannak, és lehetővé teszik a fent említett cél elérését.”

24. A 93/119 irányelv 8. cikke a következőképp rendelkezik:

„A vágóhídi vizsgálatok és ellenőrzések elvégzéséért az illetékes hatóság felelős, amely számára mindenkor szabad bejárást kell biztosítani a vágóhidak valamennyi részébe annak érdekében, hogy meggyőződhessen ezen irányelv rendelkezéseinek betartásáról. Az ilyen vizsgálatok és ellenőrzések azonban elvégezhetők más célból végzett ellenőrzésekkel egy időben is.”

25. A 93/119 irányelv D. melléklete részletesen szabályozza az állatok elvéreztetését. E melléklet 1. pontja így szól:

„Elkábított állatok esetében az elvéreztetést a kábítás után minél előbb meg kell kezdeni, és oly módon kell végrehajtani, hogy az elvérzés gyors, bőséges és teljes legyen. Az elvéreztetést minden esetben addig kell elvégezni, mielőtt az állat visszanyerné eszmeletét.”

III – A pert megelőző eljárás és a Bizottság kereseti kérelme

26. Az ÉÁH ellenőrző látogatások keretében 1998 óta vizsgálta a Görög Köztársaságban, hogy hatékonyan hajtják-e végre az állatvédelem területén – különösen az állatok szállítás és vágás közbeni kímélete területén – elfogadott közösségi előírásokat. A 2002 és 2004 közötti időszakban az ÉÁH a következő ellenőrző látogatásokat végezte:

– a 2002. november 18. és 20. közötti, 8729/2002. sz. ellenőrző látogatás;

– a 2003. január 13. és 17. közötti, 9002/2003. sz. ellenőrző látogatás;

– a 2003. július 21. és 25. közötti, 9176/2003. sz. ellenőrző látogatás;

– a 2003. szeptember 15. és 19. közötti, 9211/2003. sz. ellenőrző látogatás;

– a 2004. október 4. és 8. közötti, 7273/2004. sz. ellenőrző látogatás.

27. Mivel az ÉÁH ellenőrei a Görög Köztársaságban végzett több ellenőrző látogatás során szabálytalanságokat fedeztek fel, a Bizottság 2005. július 13-án kelt felszólító levelében e tagállamot a megállapított jogsértések megszüntetésére szólította fel. A Görög Köztársaság 2005. szeptember 20-án kelt válaszában vitatta a neki felrótt jogsértéseket.

28. A Görög Köztársasággal lezajlott információcserét és a 2006. február 21. és március 1. közötti, 8042/2006. sz. ellenőrző látogatás végrehajtását követően a Bizottság azt az álláspontot képviselte, hogy a Görög Köztársaság a kifogásolt jogsértéseket továbbra sem szüntette meg. Ezért 2006. július 4-én indokolással ellátott véleményt küldött számára, amely 2006. július 5-én érkezett a Görög Köztársasághoz. 2006. szeptember 4-i válaszlevelében a Görög Köztársaság visszautasította az indokolással ellátott véleményben szereplő bizottsági megállapításokat. Mivel a Bizottság az indokolással ellátott véleményben a kötelezettség teljesítésére megállapított határidő leteltét, vagyis 2006. szeptember 5-ét, valamint a 2006. szeptember 4. és 15. közötti, 8167/2006. sz. kiegészítő ellenőrző látogatást követően azon a véleményen volt, hogy a Görög Köztársaság továbbra sem tesz eleget kötelezettségeinek, 2007. szeptember 11-én keresetet nyújtott be a Görög Köztársaság ellen.

29. A Bizottság keresetében annak megállapítását kéri a Bíróságtól, hogy a Görög Köztársaság:

1. mivel nem tette meg a szükséges intézkedéseket:

– oly módon, hogy valamennyi szállító engedélyt kapjon az illetékes hatóságtól, és nyilvántartásba kerüljön, hogy az illetékes hatóság gyorsan azonosíthassa őket, különösen abban az esetben, ha nem tartják tiszteletben az állatokkal a szállítás közben való jó bánásmódra vonatkozó szabályokat,

– oly módon, hogy az illetékes hatóságok kötelezően ellenőrizzék a menetleveleket/útvonalterveket,

– hogy a tranzitkikötőkben és ezek közelében az állatok hajóról történő kirakodását követő pihenésére alkalmas helyek kialakítása kerüljön előírásra,

– hogy biztosítva legyen, hogy a szállítóeszközök és az állatok ellenőrzését ténylegesen végrehajtsák,

– hogy hatékony, arányos és elrettentő szankciók kerüljenek előírásra az állatok szállítás közbeni védelmére vonatkozó rendelkezések súlyos vagy ismételt megsértése esetén;

(4) bekezdéséből, 6. cikkének (1) bekezdéséből, 13. cikke (3) és (4) bekezdéséből, 15. cikke (1) bekezdéséből, 25. cikkéből, 26. cikkéből és 27. cikkének (1) bekezdéséből eredő kötelezettségeit;

2. mivel nem fogadta el az ahhoz szükséges intézkedéseket, hogy biztosítsa:

nem teljesítette a 91/628 irányelv 5. cikke A. része (1) bekezdése a) pontjának i. és ii. alpontjából, 5. cikke A. része (2) bekezdésének b) pontjából, 5. cikke A. része (2) bekezdése d) pontja i. alpontjának első franciabekezdéséből, 8. cikkéből, 9. cikkéből és 18. cikke (2) bekezdéséből, valamint ezen irányelv melléklete VII. fejezete 48. [5] 7. pontjának b) alpontjából, továbbá 2007. január 5-ét követően az 1/2005 rendelet 5. cikkének

– az állatok levágás közbeni kábítására vonatkozó rendelkezések tiszteletben tartását, és

– a levágások megfelelő felügyeletét és ellenőrzését,

5 – A Bizottság a kereseti kérelemben és annak indokolásában végig a 91/628 irányelv melléklete VII. fejezete „7. pontjának b) alpontjára” hivatkozik, ami azonban nem teljesen pontos, mivel e rendelkezés a melléklet – „Itatási és etetési időközök, szállítási és pihenő idők” címet viselő – 48. szakasza alá tartozik. Ennélfogva igazán pontosan e rendelkezést a 91/628 irányelv melléklete VII. fejezete „48.7. pontjának b) alpontjaként” kell megjelölni. A Bíróság ítélkezési gyakorlatában is így szerepel e melléklet, lásd például a C-300/05. sz. ZVK-ügyben 2006. november 23-án hozott ítélet (EBHT 2006., I-11169. o.) 1. pontját és a C-277/06. sz. Interboves-ügyben 2008. október 9-én hozott ítélet (EBHT 2008., I-7433. o.) 1. pontját. Indítványomban ezért a „7. pont b) alpontja” helyett a pontosabb, 91/628 irányelv melléklete VII. fejezete „48.7. pontjának b) alpontja” megjelölést használom.

nem teljesítette a 93/119 irányelv 3. cikkéből, 5. cikke (1) bekezdésének d) pontjából, 6. cikkének (1) bekezdéséből és 8. cikkéből eredő kötelezettségeit;

kötelezze a Görög Köztársaságot a költségek viselésére.

IV – A Bíróság előtti eljárás

30. A Bizottság keresetlevele 2007. szeptember 4-én érkezett a Bíróság Hivatalához, míg az ellenkérelem 2007. november 26-án. A Bizottság erre választ terjesztett elő, amely 2008. február 7-én érkezett a Bíróság Hivatalához, míg a Görög Köztársaság viszonválasza erre 2008. március 20-án. A 2009. január 22-én megtartott tárgyaláson a Bizottság és a görög kormány szólalt fel, és válaszolt a Bíróság kérdéseire.

V – A főtanácsnok álláspontja

A – *Bevezetés*

31. Jelen ügy az állatok szállítás és vágás közbeni megfelelő védelmének közösségi szinten történő biztosítása szempontjából bír jelentőséggel [6]. E terület megfelelő szabályozása és a vonatkozó előírások figyelembevétele fontos az állatok szükségtelen szenvedésének elkerülése érdekében. Az említett előírásokat szem előtt tartó magatartás ugyanakkor hozzájárul azon betegségek kialakulásának megelőzéséhez [7], amelyek a szállítás vagy a vágás folyamán elkövetett szabálytalanságok következtében merülhetnek fel, és ezáltal közvetlenül óvja a szóban forgó

6 – A szállítás és vágás közbeni állatvédelem a közösségi jog keretén belül a Közösség állatok védelmére és kíméletére irányuló általános törekvésének kifejeződése. Így az Amszterdami Szerződéssel az Európai Közösséget létrehozó szerződéshez csatolt, az állatok védelméről és kíméletéről szóló 33. jegyzőkönyv értelmében a tagállamok „azzal az óhajjal, hogy biztosítsák az állatok mint érző élőlények fokozott védelmét és tiszteletét", a következő – az Európai Közösséget létrehozó szerződéshez csatolt – rendelkezésben állapodtak meg: „A Közösség mezőgazdasági, közlekedési, belső piaci és kutatási politikáinak kialakításánál és végrehajtásánál a Közösség és a tagállamok teljes mértékben figyelembe veszik az állatok kíméletére vonatkozó követelményeket, miközben tiszteletben tartják a tagállamok – különösen a vallási szertartásokra, kulturális hagyományokra és regionális örökségre vonatkozó – jogszabályi vagy közigazgatási rendelkezéseit és szokásait." Ehhez még hozzá kell tenni azt, hogy a Közösség állatvédelemre irányuló törekvései keretében az állatok nemzetközi szállítás közbeni védelméről szóló, Európa Tanácsban elfogadott európai egyezményhez is csatlakozott. Ez az állatok nemzetközi szállítás közbeni védelméről szóló (felülvizsgált) európai egyezmény aláírásáról szóló, 2004. június 21-i 2004/544/EK tanácsi határozat (HL L 241., 21. o.) elfogadásával történt meg.

7 – Wilkins–Wilkins, D. B. (szerk.), *Animal Welfare in Europe. European Legislation and Concerns*, Kluwer Law International, London, Den Haag, Boston 1997., 4. o. – kijelenti, hogy élő állatok egyik tagállamból másik tagállamba történő szállítása befolyásolhatja a betegségek Közösségen belüli terjedését.

állatok húsát fogyasztó személyek egészségét. Az utóbbi években a Közösségen belül az állatvédelem területe általános jelleggel széles körű nyilvános vita tárgyát képezte [8], és a Bizottság ennek alapján cselekvési tervet fogadott el az állatok védelmére és jólétére vonatkozóan, amelyben vezérelveket rögzítettek az e területet szabályozó közösségi jogi előírások jövőbeli fejlesztésére nézve [9]. A Közösség tehát folyamatosan az állatok fokozott védelmének eléréséért fáradozik [10].

32. A Bizottság keresetével annak megállapítását kéri a Bíróságtól, hogy a Görög Köztársaság megsértette az állatok szállítás és vágás közbeni védelme területén elfogadott közösségi jogi előírásokból – különösen a 91/628 irányelvből, az 1/2005 rendeletből és a 93/119 irányelvből – eredő kötelezettségeit. A Bizottság ennek kapcsán nem arra hivatkozik, hogy a közösségi irányelveket nem a megadott határidőn belül vagy nem megfelelően ültették át, hanem arra, hogy a gyakorlat sérti az e jogszabályokból eredő kötelezettségeket. A Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata értelmében ugyanis, még ha az alkalmazandó nemzeti szabályozás összhangban is áll a közösségi joggal, valamely igazgatási gyakorlat is eredményezheti a közösségi jogi kötelezettségek megsértését [11]. A Bizottságnak ez esetben bizonyítania kell, hogy itt kellően tartós és általános igazgatási gyakorlatról van szó [12]. Amennyiben a Bizottság a tagállami hatóságok közösségi joggal ellentétes, ismételt és tartós gyakorlatának alátámasztására hoz fel tényeket, a tagállam feladata, hogy az így bemutatott adatokat és azokból levonható következtetéseket lényegében és részletesen vitassa [13].

8 – Ezzel kapcsolatban meg kell jegyezni, hogy a nyilvános vitában gyakran az „állatok jogai" is szóba kerültek, nem csak az állatvédelem. E tekintetben lásd Brooman, S., Legge, D., „Animal transportation", *New Law Journal Practitioner*, 1995/6706. sz., 1131. o.

9 – Lásd az állatjólétért és az állatok védelméért 2006 és 2010 között folytatott közösségi cselekvési tervről szóló, az Európai Parlament és Tanács részére kiadott bizottsági közleményt (COM(2006) 13 végleges). A cselekvési terv fő tevékenységi területként határozza meg többek között az állatvédelem és állatjólét minimális követelményeinek bővítését, valamint a további nemzetközi kezdeményezések támogatását a tájékozottság növelése és a kiemelten nagyobb állatjóléti konszenzus megteremtése érdekében.

10 – A jogirodalomban így például lásd még Marguenaud, J.-P., „Arrêt »Danske Svineproducenter«: la protection communautaire des animaux transportés", *Journal de droit européen*, 2008/151. sz., 206. o. Nentwich is – Nentwich, M., „Die Bedeutung des EG-Rechts für den Tierschutz", in: Harrer, F., Graf, G. (szerk.), Tierschutz und Recht, Orac, Bécs 1994., 87. o. – rámutat arra, hogy a Közösség igen aktív az állatvédelem területén, melyen számos előírást fogadott el. Caspar szerint – Caspar, J., *Zur Stellung des Tieres im Gemeinschaftsrecht*, Nomos, Baden-Baden 2001., 89. o. – a közösségi jog az állatvédelem lényegi kérdéseit szabályozza. Bowles és Fischer – Bowles, D., Fisher, C., „Trade Liberalisation in Agriculture: The Likely Implications for European Farm Animal Welfare", in: Bilal, S., Pezaros, P. (szerk.), *Negotiating the Future of Agricultural Policies: Agricultural Trade and the Millenium WTO Round*, Kluwer Law International, Den Haag 2000., 202. o. – hangsúlyozza, hogy az EU-ban általában véve szigorúbbak az állatjóléti szabványok, mint a vele versenyben álló államokban.

11 – Egyebek mellett lásd a C-387/99. sz., Bizottság kontra Németország ügyben 2004. április 29-én hozott ítélet (EBHT 2004., I-3751. o.) 42. pontját; a C-494/01. sz., Bizottság kontra Írország ügyben 2005. április 26-án hozott ítélet (EBHT 2005., I-3331. o.) 28. pontját; a C-278/03. sz., Bizottság kontra Olaszország ügyben 2005. május 12-én hozott ítélet (EBHT 2005., I-3747. o.) 13. pontját és a C-441/02. sz., Bizottság kontra Németország ügyben 2006. április 27-én hozott ítélet (EBHT 2006., I-3449. o.) 47. pontját. A szakirodalomban lásd például Lenaerts, K., Arts, D., Maselis, I., Bray, R., *Procedural Law of the European Union*, 2. kiadás, Sweet & Maxwell, London 2006., 132. o., 5–8.pont; Karpenstein, P., Karpenstein, U., in: Grabitz, E., Hilf, M., Nettesheim, M. (szerk.), *Das Recht der Europäischen Union*, Beck, München 2008., Kommentár a 226. cikkhez, 25. pont.

12 – Többek között lásd a 11. lábjegyzetben hivatkozott Bizottság kontra Németország ügyben 2004. április 29-én hozott ítélet 42. pontját; a Bizottság kontra Írország ügyben hozott ítélet 28. pontját és a Bizottság kontra Németország ügyben 2006. április 27-én hozott ítélet 50. pontját, illetve a C-287/03. sz., Bizottság kontra Belgium ügyben 2005. május 12-én hozott ítélet (EBHT 2005., I-3761. o.) 29. pontját és a C-135/05. sz., Bizottság kontra Olaszország ügyben 2007. április 26-án hozott ítélet (EBHT 2007., I-3475. o.) 21. pontját.

13 – Lásd többek között a 11. lábjegyzetben hivatkozott Bizottság kontra Írország ügyben hozott ítélet 46. és 47. pontját, valamint a 12. lábjegyzetben hivatkozott Bizottság kontra Olaszország ügyben hozott ítélet 32. pontját.

B – *Az állatok szállítás közbeni védelmével összefüggő jogalapok vizsgálata*

1. Az elfogadhatósággal kapcsolatos előzetes megjegyzések

33. A Bizottság – az állatok szállítás közbeni védelmére vonatkozó – jogalapjai keretében a 91/628 irányelvből és az – azt 2007. január 5-től hatályon kívül helyező és annak helyébe lépő – 1/2005 rendeletből eredő kötelezettségek megsértését kifogásolja [14]. Ennyiben tekintetbe kell venni, hogy az 1/2005 rendelet csak az indokolással ellátott vélemény megérkezésétől számított, valamely tagállam számára kötelezettségei teljesítésére nyitva álló, 2 hónapos határidő leteltét követően helyezte hatályon kívül a 91/628 irányelvet, és lépett annak helyére. A Görög Köztársaság ugyanis az indokolással ellátott véleményt 2006. július 5-én kapta kézhez, így az abban kitűzött, kötelezettségek teljesítésére nyitva álló határidő 2006. szeptember 5-én járt le [15]. Az 1/2005 rendelet 2007. január 5-én lépett hatályba; a Bizottság 2007. szeptember 11-én nyújtotta be keresetét.

34. Az állandó ítélkezési gyakorlat fényében az EK 226. cikk szerinti eljárásban a kötelezettségszegés fennállását a Bizottság által a tagállam számára az indokolással ellátott véleménynek való megfelelésre kitűzött határidő leteltekor hatályos közösségi jogszabályok alapján kell megítélni [16].

35. A kereseti kérelmek főszabály szerint nem terjeszkedhetnek túl az indokolással ellátott vélemény rendelkező részében, valamint a felszólító levélben foglalt állítólagos kötelezettségszegéseken, azonban a Bizottságnak a későbbiekben módosításra vagy hatályon kívül helyezésre került közösségi jogi aktus eredeti szövegén alapuló, de valamely új közösségi jogi aktus rendelkezései által is fenntartott kötelezettségek megszegésének megállapítására irányuló keresete elfogadható [17]. Ezzel szemben a jogvita tárgya a kötelezettségszegést megállapító eljárás szabályszerűsége lényeges alaki szabályainak

14 – Lásd az 1/2005 rendelet 33. cikkét, amely egyebek mellett rögzíti, hogy a 91/628 irányelv 2007. január 5-től hatályát veszti, és a hatályon kívül helyezett irányelvre történő hivatkozásokat az 1/2005 rendeletre való hivatkozásként kell értelmezni.

15 – Lásd a Bizottság válaszának 6. pontját, amelyben pontosan kifejtette, mikor telt le az indokolással ellátott véleményben kitűzött, kötelezettségek teljesítésére vonatkozó határidő. A válasz 11. pontjában a Bizottság ezen kívül arról nyilatkozik, hogy a keresetlevél 39. pontja hibás, mivel abban az szerepel, hogy az indokolással ellátott véleményben a kötelezettségek teljesítésére vonatkozóan kitűzött határidő 2006 novemberében járt le.

16 – Lásd a C-61/94. sz., Bizottság kontra Németország ügyben 1996. szeptember 10-én hozott ítélet (EBHT 1996., I-3989. o.) 42. pontját, a C-365/97. sz., Bizottság kontra Olaszország ügyben 1999. november 9-én hozott ítélet (EBHT 1999., I-7773. o.) 32. pontját és a C-377/03. sz., Bizottság kontra Belgium ügyben 2006. október 5-én hozott ítélet (EBHT 2006., I-9733. o.) 33. pontját. A szakirodalomban lásd például Lenaerts, K., Arts, D., Maselis, I., Bray, R., 11. lábjegyzetben hivatkozott műve, 159. o., 5–52. pont; Rideau, J., Picod, F., *Code des procédures juridictionnelles de l'Union européenne*, 2. kiadás, Litec, Párizs 2002., 175. o.; Karpenstein, P., Karpenstein, U., 11. lábjegyzetben hivatkozott műve, Kommentár a 226. cikkhez, 17. pont.

17 – Lásd a 16. lábjegyzetben hivatkozott Bizottság kontra Olaszország ügyben hozott ítélet 36. pontját, a C-363/00. sz., Bizottság kontra Olaszország ügyben 2003. július 12-én hozott ítélet (EBHT 2003., I-5767. o.) 22. pontját és a 16. lábjegyzetben hivatkozott Bizottság kontra Belgium ügyben hozott ítélet 34. pontját. Lásd továbbá a C-275/07. sz., Bizottság kontra Olaszország ügyben 2008. június 11-én ismertetett indítványom (az ügyben 2009. március 19-én hozott ítélet: EBHT 2009., I-2005. o.) 73. pontját. A szakirodalomban lásd például Lenaerts, K., Arts, D., Maselis, I., Bray, R., 11. lábjegyzetben hivatkozott műve, 158. o., 5-48. pont.

megsértése nélkül nem terjeszthető ki az új jogi aktus olyan rendelkezéseiből eredő kötelezettségekre, amelyeknek az érintett jogi aktus kezdeti változatának szövegében nem található megfelelője [18].

36. Az ítélkezési gyakorlatból tehát kitűnik, hogy az újonnan hatályba lépett jogszabályokon alapuló jogalapok elfogadhatóságát anyagi jogi, nem pedig alaki jogi nézőpontból kell értékelni. Amennyiben az – indokolással ellátott véleményben kitűzött határidő leteltét követően és a kereset benyújtását megelőzően hatályba lépett – új jogi aktus olyan anyagi jogi kötelezettségeket tartalmaz, mint az a jogi aktus, amelynek helyébe lép, az új jogi aktusra alapított jogalapok csak akkor fogadhatóak el, ha ez az új aktus a tagállam számára a korábban hatályos jogi aktussal azonos kötelezettséget ír elő. A jelen ügyben ezért azt kell megvizsgálni, hogy találhatók-e az 1/2005 rendelet rendelkezései között olyanok, amelyek megfelelnek a 91/628 irányelv rendelkezéseiből eredő azon kötelezettségeknek, amelyekre a Bizottság keresetlevelében utal. Az indítvány áttekinthetősége érdekében az 1/2005 rendelet egyes rendelkezéseire történő hivatkozások elfogadhatóságát az adott jogalap keretében fogom ismertetni.

18 – Lásd a 17. lábjegyzetben hivatkozott Bizottság kontra Olaszország ügyben hozott ítélet 22. pontját és a 16. lábjegyzetben hivatkozott Bizottság kontra Belgium ügyben hozott ítélet 34. pontját. Lásd továbbá a Bizottság kontra Olaszország ügyben ismertetett, 17. lábjegyzetben hivatkozott indítványom 73. pontját.

2. A szállítók azonosítására, valamint a részükre kiadott engedélyekre vonatkozó jogalap

a) A felek érvei

37. A *Bizottság* a 7273/2004. és 8042/2006. sz. ellenőrző látogatások keretében tett ÉÁH-megállapítások alapján azon a véleményen van, hogy a görög kormány elmulasztotta elfogadni a szükséges intézkedéseket annak biztosítására, hogy minden szállító szabályszerű állatszállító-engedéllyel rendelkezzen, és szabályszerűen nyilvántartásban szerepeljen oly módon, hogy az illetékes hatóság gyorsan meg tudja állapítani, hogy egy meghatározott szállító teljesíti-e az állatok szállítás közbeni védelmére vonatkozó követelményeket. A Görög Köztársaság ezzel megsértette a 91/628 irányelv 5. cikke A. része (1) bekezdése a) pontjának i. és ii. alpontjából, illetve 5. cikke A. része (2) bekezdésének b) pontjából, továbbá az 1/2005 rendelet 6. cikkének (1) bekezdéséből, illetve 13. cikkének (3) és (4) bekezdéséből eredő kötelezettségeit.

38. Az ÉÁH ellenőrei a 7272/2004. sz. ellenőrző látogatás keretében megállapították (az ellenőrzési jelentés 5.3. és 6.3. pontja), hogy egyes szállítók egyáltalán nem rendelkeznek engedéllyel, vagy lejárt engedéllyel rendelkeznek. A 8042/2006. sz. ellenőrző látogatás keretében megállapították (az ellenőrzési jelentés 5.3. és 6.3. pontja), hogy – némi javulást leszámítva – nem tartották be megfe-

lelően a szállítók azonosításáról és a részükre kiadott engedélyekről szóló előírásokat. Igaz, hogy létezett a szállítókról egy jegyzék, ezt azonban nem minden esetben frissítették.

39. A *görög kormány* kereseti ellenkérelmében kifejti, hogy az érvénytelen engedély felfedezése a 7273/2004. sz. ellenőrző látogatás folyamán egyedi eset volt, amely még nem bizonyítja a közösségi jogi kötelezettségek megsértését; az illetékes tagállami hatóság már e látogatástól függetlenül felfedezte az érvénytelen engedélyt. Emellett elfogadták a közösségi jog betartásának biztosítását célzó intézkedéseket. A kormány tájékoztatta minden görögországi prefektúra illetékes hatóságát az ÉÁH ellenőreinek ajánlásairól, valamint a szállítók és állatorvosok számára tanfolyamokat szervezett, amely bizonyítja, hogy a görög hatóságok folyamatosan a közösségi jog megfelelő alkalmazásán fáradoztak.

40. A *Bizottság* ezzel kapcsolatban válaszában azt veti ellen, hogy jóllehet az effajta tanfolyamok szervezése pozitív intézkedés, azonban semmi esetre sem helyettesítheti azokat a hivatalos intézkedéseket, amelyeket az illetékes tagállami hatóságoknak kellett volna elfogadni a szállítók részére kiadott engedélyek tekintetében.

b) Elfogadhatóság

41. A Bizottság a szállítók azonosítására és a részükre kiadott engedélyekre vonatkozó jogalappal a 91/628 irányelv 5. cikke A. része (1) bekezdése a) pontja i. és ii. alpontjának megsértésére hivatkozik. A Bizottság a keresetlevélben úgy érvel, hogy az 1/2005 rendelet 6. cikkének (1) bekezdése, illetve 13. cikkének (3) és (4) bekezdése ugyanazt a kötelezettséget tartalmazza. A következőkben azt fogom megvizsgálni, hogy helytálló-e a Bizottság ezen érve.

i) A szállítók azonosítása

42. A *91/628 irányelv 5. cikke A. része (1) bekezdése a) pontjának i. alpontja* értelmében valamennyi szállítót nyilvántartásba kell venni oly módon, mely lehetővé teszi az illetékes hatóság számára az adott személy gyors azonosítását ezen irányelv követelményeinek be nem tartása esetén. A Bizottság álláspontja szerint e rendelkezés megfelelője az 1/2005 rendelet 13. cikkének (3) és (4) bekezdésében található. Az 1/2005 rendelet 13. cikkének (3) bekezdése alapján az illetékes hatóság oly módon tartja nyilván az engedélyeket [19], hogy gyorsan azonosíthassa a szállítmányozókat, különösen abban az esetben, ha azok e rendelet követelményeinek nem tesznek eleget. Véleményem szerint leszögezhető, hogy az 1/2005 rendelet 13. cikkének (3) bekezdéséből eredő kötele-

19 – Az 1/2005 rendelet 13. cikkének (3) bekezdése pontosítja, hogy a 10. cikk (1) bekezdésében vagy a 11. cikk (1) bekezdésében meghatározott engedélyekről van szó. A 10. cikk (1) bekezdése a szállítmányozók engedélyével kapcsolatos követelményeket, a 11. cikk (1) bekezdése a nagy távolságokon való szállításhoz szükséges engedélyekkel kapcsolatos követelményeket rögzíti.

zettség azonos a 91/628 irányelv 5. cikke A. része (1) bekezdése a) pontjának i. alpontjából eredő kötelezettséggel. Mindkét rendelkezés kötelezettsége a szállítmányozók olyan nyilvántartását célozza, amely lehetővé teszi az irányelv vagy rendelet követelményeinek nem megfelelő szállítmányozók gyors azonosítását. Ennek fényében a keresetlevélben elfogadhatónak tartom az 1/2005 rendelet 13. cikkének (3) bekezdésére történő bizottsági hivatkozást.

43. Meglátásom szerint valamivel eltér a helyzet az *1/2005 rendelet 13. cikkének (4) bekezdése* tekintetében. E rendelkezés alapján az illetékes hatóság köteles az engedélyeket elektronikus adatbázisban nyilvántartani [20]. Ez egy olyan új kötelezettség, amelyet a 91/628 irányelv még nem írt elő. Ennélfogva nem tartom elfogadhatónak az 1/2005 rendelet 13. cikkének (4) bekezdésére történő bizottsági hivatkozást.

20 – Az 1/2005 rendelet 13. cikkének (4) bekezdése továbbá meghatározza, hogy az engedély érvényességi ideje alatt a szállítmányozó nevét és az engedély számát nyilvánosan hozzáférhetővé kell tenni, továbbá hogy a tagállamoknak a magánélet védelmére vonatkozó közösségi és/vagy nemzeti szabályokra is figyelemmel engedélyezniük kell a szállítmányozók engedélyével kapcsolatos egyéb adatokhoz való nyilvános hozzáférést, valamint, hogy az adatbázis azokat a határozatokat is tartalmazza, amelyekről a 26. cikk (4) bekezdésének c) pontja és a 26. cikk (6) bekezdése alapján értesítést küldtek.

ii) A szállítók részére kiadott engedélyek

44. A *91/628 irányelv 5. cikke A. része (1) bekezdése a) pontjának ii. alpontj*a értelmében valamennyi szállítónak olyan engedéllyel kell rendelkeznie, melyet vagy a letelepedés helye szerinti tagállam illetékes hatósága, vagy, amennyiben harmadik országban alapított vállalkozásról van szó, az Unió egy tagállamának illetékes hatósága bocsát ki, azzal a feltétellel, hogy a fuvarozási vállalkozást irányító személy írásban kötelezettséget vállal arra, hogy betartja a hatályos közösségi állat-egészségügyi jogszabályok követelményeit. A Bizottság az *1/2005 rendelet 6. cikkének (1) bekezdésében* látja e rendelkezés megfelelőjét, amely előírja, hogy kizárólag az illetékes hatóság által a 10. cikk (1) bekezdése, és a nagy távolságokon való szállítás esetén a 11. cikk (1) bekezdése alapján kiállított engedéllyel rendelkező személy végezhet szállítmányozói tevékenységet, valamint, hogy az állatok szállításakor az engedély másolatát az illetékes hatóság rendelkezésére kell bocsátani.

45. Igaz ugyan, hogy mindkét rendelkezésből – tehát a 91/628 irányelv 5. cikke A. része (1) bekezdése a) pontjának ii. alpontjából és az 1/2005 rendelet 6. cikkének (1) bekezdéséből is – az következik, hogy valamennyi

szállítónak rendelkeznie kell egy, az illetékes hatóság által kiállított engedéllyel. Figyelembe kell venni azonban azt, hogy az 1/2005 rendelet 6. cikkének (1) bekezdése nem csak azt követeli meg, hogy a szállító engedéllyel rendelkezzen, hanem azt is, hogy ezt az engedélyt a 10. cikk (1) bekezdése vagy a 11. cikk (1) bekezdése alapján állítsák ki. Az 1/2005 rendelet 10. cikkének (1) bekezdése a szállítmányozók engedélyével kapcsolatos követelményeket [21], míg a 11. cikk (1) bekezdése a nagy távolságokon való szállításhoz szükséges engedélyekkel kapcsolatos követelményeket [22] rögzíti. A 91/628 irányelv nem tartalmaz effajta részletekbe bocsátkozó követelményeket a szállítók részére kiadott engedélyek tekintetében. Mivel az 1/2005 rendeletből eredő kötelezettségek részletesebbek, mint a 91/628 irányelvből származóak, a Bizottság – véleményem szerint – a keresetlevélben nem utalhat az 1/2005 rendelet 6. cikkének (1) bekezdésére. A keresetlevélben ezért nem tartom elfogadhatónak az 1/2005 rendelet 6. cikkének (1) bekezdésére történő bizottsági hivatkozást.

c) Jogi értékelés

46. A bizonyítási teher eljárásjogi megoszlására tekintettel az EK 226. cikk szerinti kötelezettségszegés megállapítására irányuló eljárás keretében a Bizottság köteles a tagállam által elkövetett jogsértés fennállására vonatkozó bizonyítékok előterjesztésére [23], míg az alperes tagállam feladata az, hogy tényekkel alátámasztva és részletesen védekezzen az előterjesztett adatokkal és az azokból levonható következtetésekkel szemben [24]. A szállítók azonosítására és a részükre kiadott engedélyekre vonatkozó jogalap alátámasztásaként a Bizottság az ÉÁH-nak a 7273/2004. sz. ellenőrző látogatás és a 8042/2006. sz. ellenőrző látogatás keretében tett megállapításaira (az ellenőrző jelentések 5.3. és 6.3. pontja) hivatkozik, ezért azt kell vizsgálni, hogy megalapozzák-e a jogalapot azok a tények, amelyeket az ÉÁH ezen ellenőrző látogatások során állapított meg, és amelyekre a Bizottság is hivatkozik.

21 – Az 1/2005 rendelet 10. cikkének (1) bekezdése értelmében az illetékes hatóság csak akkor állít ki engedélyt a szállítmányozó részére, ha az abban a tagállamban telepedett le, illetve harmadik országbeli kérelmező esetén rendelkezik abban a tagállamban képviselettel, ahol engedélyért folyamodott; ha igazolta, hogy elegendő és megfelelő személyzet, felszerelés és operatív eljárás áll rendelkezésére, valamint, ha nem ismeretes, hogy ő vagy képviselője a kérelmet megelőző három évben súlyosan megsértette volna az állatok védelmével kapcsolatos közösségi és/vagy nemzeti jogszabályokat, kivéve, ha az illetékes hatóság számára egyértelműen bizonyította, hogy minden szükséges intézkedést megtett annak érdekében, hogy a további jogsértéseket elkerülje.

22 – Az 1/2005 rendelet 11. cikkének (1) bekezdése alapján az illetékes hatóság engedélyt állít ki a szállítmányozó részére, feltéve, hogy az megfelel a 10. cikk (1) bekezdése rendelkezéseinek és benyújtotta a nagy távolságokon szállítást végző járművezető és kísérő érvényes képesítési bizonyítványát, valamennyi, a nagy távolságokon való szállításhoz használt közúti szállítóeszköz érvényes jóváhagyási igazolását, azon eljárással kapcsolatos részleteket, amely lehetővé teszi számára, hogy nyomon kövesse és nyilvántartsa a közúti járművek mozgását, illetve a nagy távolságon való szállítás során bármikor kapcsolatba lépjen az érintett járművezetőkkel, valamint a vészhelyzetek esetére vonatkozó vészhelyzeti intézkedési terveket.

23 – Lásd többek között a C-157/94. sz., Bizottság kontra Hollandia ügyben 1997. október 23-án hozott ítélet (EBHT 1997., I-5699. o.) 59. pontját; a C-147/00. sz., Bizottság kontra Franciaország ügyben 2001. március 15-én hozott ítélet (EBHT 2001., I-2387. o.) 27. pontját; a 11. lábjegyzetben hivatkozott Bizottság kontra Írország ügyben hozott ítélet 41. pontját; a C-490/04. sz., Bizottság kontra Németország ügyben 2007. július 18-án hozott ítélet (EBHT 2007., I-6095. o.) 48. pontját és a C-189/07. sz., Bizottság kontra Spanyolország ügyben 2008. december 22-én hozott ítélet (EBHT 2008., I-195. o.) 82. pontját.
A szakirodalomban a Bizottság bizonyítási terhéről lásd például Cremert–Cremer, W., in: Calliess, C., Ruffert, M. (szerk.), *EUV/EGV. Das Verfassungsrecht der Europäischen Union mit Europäischer Grundrechtecharta. Kommentar*, 3. kiadás, Beck, München 2007., 1991. o., 33. pont –, aki szerint a kereset akkor megalapozott, ha a Bizottság által megállapított tények helytállóak, és e tényekből a közösségi jog olyan megsértése következik, amely betudható az alperes tagállamnak; a szóban forgó tények fennállását a Bizottságnak kell bizonyítania. Eberhard és Riedl – Eberhard, G., Riedl, E., in: Mayer, H. (szerk.), *Kommentar zu EU- und EG-Vertrag*, Manz, Bécs 2005., Kommentár a 226. cikkhez, 76. pont – kifejti, hogy az állandó ítélkezési gyakorlat értelmében a közösségi jog megsértése esetén a bizonyítási teher a Bizottságon nyugszik.

24 – Erről lásd például a 272/86. sz., Bizottság kontra Görögország ügyben 1988. szeptember 22-én hozott ítélet (EBHT 1988., 4875. o.) 21. pontját, a C-119/04. sz., Bizottság kontra Olaszország ügyben 2006. július 18-án hozott ítélet (EBHT 2006., I-6885. o.) 41. pontját és a C-82/06. sz., Bizottság kontra Olaszország ügyben 2007. június 14-én hozott ítélet (EBHT 2007., I-83. o.) 35. pontját; lásd továbbá a C-265/06. sz., Bizottság kontra Portugália ügyben 2007. december 13-án ismertetett indítványom (a 2008. április 10-én hozott ítélet, EBHT 2008., I-2245. o.) 35. pontját.

i) A szállítók azonosítása

47. A 8042/2006. sz. ellenőrző látogatásról készült jelentés 5.3. pontja értelmében a görög élelmezési és vidékfejlesztési minisztérium felszólította az illetékes helyi hatóságokat, hogy küldjék meg számára az engedéllyel rendelkező szállítók jegyzékét [25]. A jelentés úgy szól, hogy minisztériumi szinten elérhető volt egy, az összes szállítót tartalmazó jegyzék, amelynek éppen folyamatban volt a felülvizsgálata. A jelentésből továbbá kitűnik, hogy az összes ellenőrzött illetékes helyi hatóság rendelkezett jegyzékkel.

48. A 8042/2006. sz. ellenőrző látogatásról készült jelentés 5.3. pontjában rögzítik, hogy az élelmezési és vidékfejlesztési minisztérium által a járművek rakodófelületére vonatkozóan megkövetelt adatokat nem minden szállító esetén nyújtották be; Szérez prefektúrában az összes szállító tekintetében, Kilkisz prefektúrában három szállítóból egynél, míg Messinia prefektúrában mindkét legfőbb marhaimportőr esetében hiányoztak az adatok.

25 – A görög élelmezési és vidékfejlesztési minisztérium a jelentés e pontja szerint arra szólította fel az illetékes helyi hatóságokat, hogy a szóban forgó jegyzékeket 2005. június 20-ig küldjék meg. Azonban a jelentés későbbi adataiból, miszerint a jegyzékek nyilvánosan elérhetőek voltak, nem derül ki, hogy e kötelezettségnek eleget tettek-e az illetékes hatóságok.

49. A 8042/2006. sz. ellenőrző látogatásról készült jelentés 6.3. pontja úgy szól, hogy az élelmezési és vidékfejlesztési minisztérium által előírt intézkedéseket csak korlátozottan és részlegesen hajtották végre. A szállítók jegyzéke ugyan rendelkezésre állt, de nem minden esetben frissítették őket, és nem tartalmaztak minden adatot, így például a rakodófelületre vagy az adott személynek a 91/628 irányelv követelményeinek betartására tett írásbeli nyilatkozatára vonatkozóan.

50. A 8042/2006. sz. ellenőrző látogatásról készült jelentés 5.3. és 6.3. pontjából leszűrhető tények véleményem szerint több okból nem elegendőek annak bizonyítására, hogy a Görög Köztársaság megsértette a szállítók gyors azonosításának biztosítására vonatkozó kötelezettségét.

51. Először is az ismertetett tények alapján egyértelmű, hogy a szállítók jegyzékei mind az élelmezési és vidékfejlesztési minisztérium, mind az összes, ÁH-ellenőrök által felkeresett, illetékes helyi hatóság szintjén rendelkezésre álltak.

52. Másodszor a Bizottság azon érvét illetően, miszerint a szállítók jegyzékeit nem

frissítették, a görög kormány ellenkérelemben [26] és viszonválaszban [27] szereplő kijelentéseire tekintettel meg kell jegyezni, hogy az meglehetősen pontatlan. A Bizottság a 8042/2006. sz. ellenőrző látogatásról készült jelentés 6.3. pontjában rögzített általános megállapításokra támaszkodik – így például arra, hogy a szállítók jegyzékeit „nem minden esetben frissítették" és „nem tartalmaztak minden adatot" – anélkül, hogy egyértelműen és pontosan feltárná, hogy az ellenőrzött jegyzékeket hány esetben nem frissítették [28].

53. Harmadszor azt az érvet illetően, hogy a szállítók jegyzékei részlegesek, mivel nem tartalmazzák a rakodófelületre vonatkozó adatokat, hangsúlyozni kell, hogy sem a 91/628 irányelvből, sem az 1/2005 rendeletből nem következik olyan kötelezettség, hogy a szállítók nyilvántartása keretében ezeket az adatokat szerepeltetni kell. A fuvarozási vállalkozást irányító személynek a hatályos közösségi állat-egészségügyi jogszabályok követelményeinek betartására vonatkozó írásbeli nyilatkozata a 91/628 irányelv 5. cikke A. része (1) bekezdése a) pontjának ii. alpontja alapján csak ahhoz az engedélyhez szükséges, melyet az Unió egy tagállamának illetékes hatósága bocsát ki egy harmadik országban alapított vállalkozás részére; e cikk azonban nem ír elő olyan kötelezettséget, hogy a szállítók jegyzékéhez írásbeli nyilatkozatot kellene csatolni. Az 1/2005 rendelet sem tartalmaz a rakodófelület adatainak megadására vonatkozó kötelezettségről szóló különös előírásokat.

54. Negyedszer a Bizottságnak, amennyiben arra hivatkozik, hogy valamely igazgatási gyakorlat közösségi jogi kötelezettséget sért, bizonyítania kell, hogy ennek kapcsán kellően tartós és általános gyakorlatról van szó [29]. A Bizottságnak tehát bizonyítania kell, hogy egy tagállam hatóságainál közösségi joggal ellentétes tartós és állandó gyakorlat alakult ki. Jelen ügyben azonban a bemutatott bizonyítékokból nem következtethetünk tartós és állandó gyakorlatra; a Bizottság által előterjesztett bizonyítékok csupán 2006-ból származó, és nem egy olyan, hosszabb időszakhoz kapcsolódó megállapításokra utalnak, amelyben egy tartós gyakorlat kialakulhatott volna.

55. Ezért véleményem szerint a jogalapnak a szállítók azonosítására vonatkozó részét, melynek keretében a Bizottság arra hivatkozik, hogy a Görög Köztársaság megsértette a 91/628 irányelv 5. cikke A. része (1) bekezdése a) pontjának i. alpontjából és az 1/2005 rendelet 13. cikkének (3) bekezdéséből szár-

26 – A görög kormány kereseti ellenkérelmének 8. pontja.

27 – A görög kormány viszonválaszának 8. pontja.

28 – Ezzel kapcsolatban említésre méltó, hogy a Bíróság egy adott tagállam közigazgatási gyakorlata alapján történő közösségi jogi kötelezettségszegés megállapításakor azon esetek igen pontosan megadott számára támaszkodik, amelyekben a közösségi jogi előírásokat a gyakorlatban nem vették figyelembe.; lásd például a C-502/03. sz., Bizottság kontra Görögország ügyben 2005. október 6-án hozott ítélet 8. pontját és a C-423/05. sz., Bizottság kontra Franciaország ügyben 2007. március 29-én hozott ítélet (EBHT 2007., I-47. o.) 12. pontját.

29 – Ebben az értelemben lásd a 11. lábjegyzetben hivatkozott Bizottság kontra Németország ügyben 2004. április 29-én hozott ítélet 42. pontját; a Bizottság kontra Írország ügyben hozott ítélet 28. pontját és a Bizottság kontra Németország ügyben 2006. április 27-én hozott ítélet 50. pontját, valamint a 12. lábjegyzetben hivatkozott Bizottság kontra Belgium ügyben hozott ítélet 29. pontját és a Bizottság kontra Olaszország ügyben hozott ítélet 21. pontját.

mazó kötelezettségeit, megalapozatlanként el kell utasítani.

ii) A szállítók részére kiadott engedélyek

56. A 7273/2004. sz. ellenőrző látogatásról készült jelentés 5.3. pontja értelmében az illetékes hatóság 2004-ben engedély nélküli, illetve lejárt engedéllyel rendelkező szállítókat fedeztek fel. A 7273/2004. sz. ellenőrző látogatásról készült jelentés 6.3. pontja szerint a szállítók engedéllyel való ellátásának biztosítása terén tapasztalható volt némi fejlődés, bár a rendszer fejlesztésére hivatott jogszabályokat az eredetileg előírttól eltérően fogadták el. A jelentés e pontjában továbbá arról is szó esik, hogy négy ellenőrzött megyei hivatalból három nem tartotta be azt a követelményt, hogy nagy távolságokon való szállítások esetén ellenőrizze a szállítás időtartamát.

57. A 8042/2006. sz. ellenőrző látogatásról készült jelentés 5.3. pontja szerint a görög élelmezési és vidékfejlesztési minisztérium az illetékes helyi hatóságokat az engedélyezési rendszer minőségének fejlesztése céljából felszólította, hogy tájékoztassanak minden szállítót írásban arról, hogy ők felelősek engedélyeik érvényességi idejének meghosszabbításáért, a hosszabbítást legkésőbb egy hónappal az engedély lejárata előtt kell igényelniük, és be kell jelenteniük minden, a vezetőt vagy a járművet érintő változást. A jelentés rögzíti, hogy 54 illetékes helyi hatóságból 49 azt válaszolta, hogy kötelezettségeikről tájékoztatta a szállítókat; az ÉÁH ellenőrei által felkeresett prefektúrák mindegyikében kiküldte az illetékes hatóság az értesítőket. Az ellenőrzési jelentés szóban forgó pontjából továbbá kitűnik, hogy Lakónia prefektúrában az összes lejárt engedéllyel rendelkező szállító részére küldtek egy, az engedélyeik érvényességi idejének meghosszabbítására vonatkozó általános felszólítást, azonban nem kézbesítettek minden egyes szállítónak felszólítást.

58. A 8042/2006. sz. ellenőrző látogatásról készült jelentés 5.3. pontjában ezenkívül leszögezik, hogy a görög élelmezési és vidékfejlesztési minisztériumnak nem jelentettek a szállítók részére kiadott engedélyekkel összefüggő jogsértést. Lakónia prefektúrában egy szállító részére bocsátottak ki engedélyt annak ellenére, hogy nem nyújtotta be a 91/628 irányelv 5. cikke A. része (1) bekezdése a) pontjának ii. alpontja értelmében vett írásbeli nyilatkozatot; az illetékes helyi hatóságok képviselői úgy nyilatkoztak, hogy néhány harmadik országból érkező szállító érvénytelen engedéllyel rendelkezik, amit azonban nem az illetékes görög hatóság állított ki.

59. A 8042/2006. sz. ellenőrző látogatásról készült jelentés 6.3. pontja szerint a görög élelmezési és vidékfejlesztési minisztérium által javasolt intézkedéseket csak korlátozottan és részlegesen hajtották végre. A minisztérium nem biztosította, hogy a harmadik országból érkező szállítók a 91/628 irányelv 5. cikke A. része (1) bekezdése a) pontjának ii. alpontja értelmében vett érvényes engedéllyel rendelkezzenek.

60. Az ismertetett tények véleményem szerint – a Bizottság álláspontjával ellentétben – nem bizonyítják, hogy a Görög Köztársaság a szállítók részére kiadott engedélyek tekintetében megszegte a 91/628 irányelv 5. cikke A. része (1) bekezdése a) pontjának ii. alpontjából eredő kötelezettségeit.

61. Noha a 7273/2006. sz. ellenőrző látogatásról készült jelentés 5.3. pontja kimondja, hogy az illetékes hatóságok fedeztek fel engedély nélküli, vagy lejárt engedéllyel rendelkező szállítót, azonban ebben a jelentésben nincs feltüntetve sem az, hogy hány és melyik prefektúrában hány szállítót ellenőriztek, sem az, hogy az ellenőrzött szállítók közül hányan voltak, akik nem rendelkeztek engedéllyel, vagy csak lejárt engedéllyel rendelkeztek. Igaz, hogy a Bizottság a keresetlevélben arra hivatkozik, hogy ennek kapcsán – a görög kormány állításával ellentétben – nem „egyedi esetről” [30] volt szó, hanem „különálló esetek sokaságáról” [31], azonban nem adja meg, hogy hány efféle eset létezett, sem azt, hogy az esetek mekkora százalékában találtak olyan szállítót, aki nem rendelkezett engedéllyel, vagy csak lejárt engedéllyel rendelkezett. Az ezen ellenőrzési jelentés 6.3. pontjában található kijelentések véleményem szerint nem elég egyértelműek ahhoz, hogy ennek alapján alátámasztható legyen a Bizottság érvelése; a 8042/2006. sz. ellenőrző látogatásról készült jelentésből szintén nem derül ki, hány olyan szállító volt, aki nem rendelkezett engedéllyel, vagy lejárt engedéllyel rendelkezett. Épp ellenkezőleg, a görög élelmezési és vidékfejlesztési minisztériumnak nem jelentettek a szállítók részére kiadott engedélyekkel összefüggő jogsértést, és a 8042/2006. sz. ellenőrző látogatásról készült jelentés csak elszigetelt jogsértésekről tesz említést.

62. A hivatkozott megállapítások meglátásom szerint semmi esetre sem bizonyítják, hogy olyan tartós és általános igazgatási gyakorlat állt fenn, amellyel a görög hatóságok megsértették volna közösségi jogi kötelezettségeiket.

63. Ezért véleményem szerint a jogalapnak a szállítók részére kiadott engedélyekre vonatkozó részét, melynek keretében a Bizottság arra hivatkozik, hogy a Görög Köztársaság megsértette a 91/628 irányelv 5. cikke A. része (1) bekezdése a) pontjának ii. alpontjából származó kötelezettségeit, megalapozatlanként el kell utasítani.

d) Az elemzés eredménye

64. Az a véleményem, hogy a szállítók azonosítására és a részükre kiadott engedélyekre vonatkozó jogalapot, melynek keretében a Bizottság arra hivatkozik, hogy a Görög Köztársaság megsértette a 91/628 irányelv 5. cikke A. része (1) bekezdése a) pontjának i. és ii. alpontjából, valamint az 1/2005 rendelet 13. cikkének (3) bekezdéséből származó kötelezettségeit, megalapozatlanként el kell utasítani.

30 – Lásd a görög kormány ellenkérelmének 7. pontját.

31 – Lásd a Bizottság keresetlevelének 43. pontját.

3. Az útvonaltervek ellenőrzésére vonatkozó jogalap

a) A felek érvei

65. A *Bizottság* azt kifogásolja, hogy a Görög Köztársaság nem hozta meg a szükséges intézkedéseket annak biztosítása érdekében, hogy az illetékes hatóságok az állatszállítási útvonalterveket kötelező ellenőrzésnek vessék alá. A Görög Köztársaság ezáltal megsértette a 91/628 irányelv 5. cikke A. része (2) bekezdésének b) pontjából, 5. cikke A. része (2) bekezdése d) pontja i. alpontjának első franciabekezdéséből, 8. cikke (1) bekezdésének b) és d) pontjából illetve 9. cikkéből eredő kötelezettségeit. A Bizottság továbbá az 1/2005 rendelet 5. cikkének (4) bekezdéséből és 15. cikkének (1) bekezdéséből eredő kötelezettségek megsértésére hivatkozik.

66. A Bizottság azzal érvel, hogy az ÉÁH ellenőrei egyes útvonaltervek esetén szabálytalanságokat állapítottak meg a 9002/2003. sz. ellenőrző látogatás – az ellenőrzési jelentés 5.4.2. pontja –, a 7273/2004. sz. ellenőrző látogatás – az ellenőrzési jelentés 5.3. és 6.4. pontja – valamint a 8042/2006. sz. ellenőrző látogatás – az ellenőrzési jelentés 5.4.2. és 6.4. pontja – folyamán. A szabálytalanságok különösen abban rejlettek, hogy a Görög Köztársaság területén történő levágás céljából másik tagállamból behozott állatok szállítására vonatkozó ellenőrzött útvonaltervek többségében túl hosszú volt a szállítási időtartam.

67. A *görög kormány* arra hivatkozik, hogy 2003-ban körlevél útján bevezetett egy, az útvonaltervekben szereplő adatok ellenőrzését megfelelően szolgáló rendszert. A görög hatóságok ráadásul abban az esetben, ha az effajta útvonaltervet egy másik tagállam illetékes hatósága állapította meg, sem az e tervben szereplő adatokat, sem a másik tagállam illetékes hatósága által figyelembe vett szempontokat nem vizsgálhatták felül. A görög hatóságok csupán az útvonaltervek végrehajtását ellenőrizhették.

68. A *Bizottság* a görög kormány ezen érvével szemben azt hozza fel, hogy az útvonaltervek ellenőrzése a 91/628 irányelv követelményeinek betartását célozza. Az ellenőrzés nem korlátozódhat a tervek meglétének vagy az abban szereplő adatoknak a felülvizsgálatára, hanem annak vizsgálatára is kiterjed, hogy az állatok szállítás közbeni védelméről szóló közösségi előírásokkal összhangban történik-e az állatok szállítása. Ezt a 91/628 irányelv 9. cikkének (1) bekezdése is megerősíti, mely foganatosítható intézkedéseket ír elő arra az esetre, ha a szállítás során kiderül, hogy ezen irányelv rendelkezéseit nem tartották be. Az útvonaltervekben szereplő adatok puszta felülvizsgálata ezért nyilvánvalóan nem elegendő a 91/628 irányelvből eredő kötelezettségek teljesítéséhez. A görög kormány azon érvét illetően, miszerint 2003-ban körlevél útján bevezetett egy, az útvonaltervekben szereplő adatok ellenőrzését megfelelően szolgáló rendszert, az ÉÁH ellenőrei konkrét ellenőrzések során megállapították,

hogy ezen ellenőrzéseket nem végezték kielégítően.

b) Elfogadhatóság

69. Az útvonaltervek ellenőrzésére vonatkozó jogalap keretében a Bizottság a 91/628 irányelv 5. cikke A. része (2) bekezdésének b) pontjából, 5. cikke A. része (2) bekezdése d) pontja i. alpontjának első franciabekezdéséből, 8. cikke (1) bekezdésének b) és d) pontjából illetve 9. cikkéből eredő kötelezettségek megsértésére hivatkozik. Emellett hivatkozik az 1/2005 rendelet – 91/628 irányelv említett rendelkezéseinek megfelelő – 5. cikkének (4) bekezdéséből és 15. cikkének (1) bekezdéséből eredő kötelezettségek megsértésére is.

70. A *91/628 irányelv 5. cikke A. része (2) bekezdésének b) pontja* alapján a tagállamok biztosítják, hogy a szállító olyan állatok esetében, amelyek a tagállamok közötti kereskedelmi forgalomba kerülnek, vagy amelyeket harmadik országokba exportálnak, és abban az esetben, ha az utazási idő meghaladja a nyolc órát, útvonaltervet dolgoz ki, melyet az utazás során az egészségügyi bizonyítványhoz kell csatolni, és mely jelez minden megálló-, illetve átrakodóhelyet. Ezen útvonaltervet az irányelv mellékletének VIII. fejezetében található mintának megfelelően kell kidolgozni. E melléklet rögzíti az útvonalterv pontos tartalmát, melynek tartalmaznia kell a szállítóra, a szállítóeszközre, az állatok fajára és mennyiségére, a kiindulási és rendeltetési helyre, valamint az utazás útvonalára és időtartamára vonatkozó adatokat, az egészségügyi bizonyítvány vagy a kísérőokmány sorszámát, a kiindulási hely állatorvosának pecsétjét, a határátkelőhely illetékes hatóságának pecsétjét, az indulás és érkezés napját és idejét, a szállításért felelős személy nevét és aláírását, valamint a megálló- és átrakodóhelyekre vonatkozó adatokat. A *91/628 irányelv 5. cikke A. része (2) bekezdése d) pontja i. alpontjának első franciabekezdése* értelmében a tagállamok biztosítják, hogy az útvonalterv eredeti példányát a szállítmányért felelős személyek a megfelelő időben pontosan elkészítsék és kitöltsék.

71. A Bizottság az *1/2005 rendelet 5. cikkének (4) bekezdésében* véli felfedezni a 91/628 irányelv útvonalterv kitöltésére irányuló szállítói kötelezettséget előíró rendelkezéseinek megfelelőjét. Ennek értelmében a házilófélék, a törzskönyvezett lófélék kivételével, és a házi szarvasmarha-, juh-, kecske-, illetve sertésfélék tagállamok és harmadik államok közötti, nagy távolságokon való szállítása esetén a szállítmányozóknak és a szállításszervezőknek meg kell felelniük a rendelet II. mellékletben a menetlevelekre vonatkozó rendelkezéseknek. Az 1/2005 rendelet II. mellékletének 2. pontja alapján a menetlevél a következő szakaszokra osztható: terv, kiindulási hely, rendeltetési hely, a szállítmányozó nyilatkozata, valamint a szabálytalanságok bejelentésére szolgáló formanyomtatvány. Az 1/2005 rendelet II. melléklete a menetlevél egyes részeinek tartalmát különálló szakaszokban szabályozza részletesen.

72. A 91/628 irányelv rendelkezései tehát azt követelik meg, hogy a szállító *útvonaltervet* dolgozzon ki, míg az 1/2005 rendelet rendelkezései azt *menetlevél* készítésre kötelezik. A két dokumentum hasonlít annyiban, hogy

a 91/628 irányelvben előírt *útvonalterv* messzemenően megfelel a *menetlevél* szállítás-tervezésre vonatkozó első szakaszának. Az 1/2005 rendelet értelmében vett menetlevél többi része azonban a 91/628 irányelv szerinti útvonaltervnél jóval részletesebb adatokat tartalmaz. Így például a menetlevél – kiindulási helyre vonatkozó – második szakasza tartalmazza a kiindulási helyen dolgozó gondozó nevét és aláírását; a – rendeltetési helyre vonatkozó – harmadik szakasz a rendeltetési helyen dolgozó gondozók, a hatósági állatorvos és a végzett ellenőrzések adatait; a negyedik szakasz a szállítmányozó külön nyilatkozatát tartalmazza, míg az ötödik szakasz a szabálytalanságokról szóló külön bejelentőlapot. Szigorúan formális szempontból igaz ugyan, hogy az útvonalterv kidolgozásra vonatkozó kötelezettség megfelel a menetlevél első, tervezésre vonatkozó szakaszának elkészítésére irányuló kötelezettségének, azonban figyelembe kell venni, hogy a menetlevél zárt egységet alkot, és a szállító a menetlevél első szakaszának elkészítésével még nem tesz eleget az 1/2005 rendelet – Bizottság által megjelölt – 5. cikkének (4) bekezdéséből eredő kötelezettségeinek. Véleményem szerint ezért az útvonaltervek ellenőrzésére vonatkozó jogalap keretében nem fogadható el az, hogy a Bizottság az 1/2005 rendelet 5. cikkének (4) bekezdéséből származó kötelezettségek megsértésére hivatkozik.

73. A Bizottság e jogalap keretében továbbá a *91/628 irányelv 8. cikke (1) bekezdésének b) és d) pontjára* hivatkozik. E rendelkezés értelmében a tagállamok biztosítják, hogy az illetékes hatóságok az irányelv követelményeinek betartását a szállítóeszközök és az állatok közúti szállítás közbeni (b) pont), illetve a kísérőokmányokon szereplő adatok (d) pont) nem diszkriminatív vizsgálatán keresztül ellenőrizzék. E rendelkezés a Bizottság véleménye szerint az *1/2005 rendelet 15. cikke (1) bekezdésének* felel meg, amely szerint az illetékes hatóság a nagy távolságon való szállítás bármely szakaszában szúrópróbaszerűen vagy célzottan végzi el a megfelelő ellenőrzéseket annak vizsgálata céljából, hogy a bejelentett szállítási idő valószerű-e, és a szállítás megfelel-e e rendeletnek, és különösen, hogy az szállítási és pihenési idő összhangban áll-e az I. melléklet V. fejezetében meghatározott korlátozásokkal.

74. Az ellenőrzési kötelezettséggel kapcsolatban le kell szögezni, hogy az 1/2005 rendelet 15. cikke (1) bekezdéséből eredő kötelezettség nem felel meg a 91/628 irányelv 8. cikke (1) bekezdésének b) és d) pontjából eredő kötelezettségnek. Míg a 91/628 irányelvből származó kötelezettségek a szállítóeszközök, az állatok és általában a kísérődokumentumok adatainak ellenőrzésére vonatkoznak, az 1/2005 rendeletből származó kötelezettségek a szállítási és pihenési idő, valamint a rendeleti előírások szállítás során történő betartására vonatkozó általános követelmény tekintetbe vételének ellenőrzését érintik. Az 1/2005 rendelet 15. cikkének (1) bekezdéséből eredő ellenőrzési kötelezettség ezen túlmenően csak a nagy távolságon történő szállításra vonatkozik, míg a 91/628 irányelv 8. cikkének (1) bekezdése nem korlátozódik effajta szállításra. A két rendelkezés között további különbség, hogy az 1/2005 rendelet 15. cikkének (1) bekezdése

értelmében az illetékes hatóság a nagy távolságon való szállítás *bármely szakaszában* szúrópróbaszerűen vagy célzottan végez ellenőrzést, a 91/628 irányelv 8. cikke (1) bekezdésének b) pontja ezzel szemben csupán az állatok és szállítóeszközök *rendeltetési helyre történő megérkezéskor* esedékes ellenőrzését írja elő [32]. Ennélfogva az 1/2005 rendelet 15. cikkének (1) bekezdésére történő bizottsági hivatkozást nem tartom elfogadhatónak.

c) Jogi értékelés

75. A 91/628 irányelv 9. cikke azt szabályozza, hogyan kell eljárni abban az esetben, ha a szállítás során kiderül, hogy ezen irányelv rendelkezéseit nem tartották be. A 9. cikk (1) bekezdése előírja, hogy ha a szállítás során kiderül, hogy az irányelv rendelkezéseit nem tartják, vagy nem tartották be, azon hely illetékes hatósága, ahol ez megállapításra került, a szállítóeszközért felelős személytől megkövetelhet minden olyan intézkedést, amelyet az illetékes hatóság az érintett állatok kíméletének biztosítása céljából szükségesnek tart. Az egyes esetek körülményeitől függően az illetékes hatóság ilyen intézkedése szólhat a) az utazás befejezéséről, vagy az állatoknak a kiindulási helyre a lehető legközvetlenebb útvonalon történő visszajuttatásáról, feltéve, hogy az ilyen intézkedés nem idézi elő az állatok szükségtelen szenvedését; b) az állatok megfelelő elhelyezéséről és ellátásáról arra az időtartamra, amíg a probléma megoldást nyer; c) az állatok fájdalommentes levágásáról [33]. A 91/628 irányelv fennmaradó bekezdései a tagállami hatósági eljárásokról, valamint arról rendelkeznek, hogy milyen következményeket von maga után az, ha a szállítóeszközért felelős személy nem tartja be az illetékes hatóság utasításait. A Bizottság ezzel kapcsolatban az 1/2005 rendelet egyik rendelkezését sem nevezi meg.

76. Az útvonaltervek felülvizsgálatára vonatkozó jogalap alátámasztásaként a Bizottság elsősorban a 9002/2003. sz. ellenőrző látogatásról készült jelentés 5.4.2. pontjára utal, amely szerint az állatok Görög Köztársaság területén történő szállítását kísérő okmányok nem tartalmaztak adatokat az indulás időpontjáról. E pontból továbbá kitűnik, hogy az ÉÁH ellenőrei az illetékes nemzeti hatóságok által felülvizsgált egyes iratokban is szabálytalanságokat tártak fel. Az egészségügyi bizonyítványok és az útvonaltervek azon másolataiban ugyanis, amelyekkel a Spanyolországból, Franciaországból és Hollandiából származó, Görög Köztársaságban levágandó állatok szállítását kísérték, pontatlanságokat találtak, valamint alapvető információk

32 – Jóllehet a 91/628 irányelv 8. cikke (1) bekezdésének a) pontja előírja a szállítóeszközök és az állatok *közúti szállítás közbeni* ellenőrzését, a Bizottság e jogalap keretében a 91/628 irányelv 8. cikke (1) bekezdésének b) és d) pontját jelöli meg. Lásd a keresetlevél 49. pontját.

33 – A 91/628 irányelv 9. cikkének (1) bekezdése emellett előírja, hogy a levágott állatok tetemének elhelyezésére és felhasználására a 64/433/EGK irányelv rendelkezéseit kell alkalmazni (a friss hús Közösségen belüli kereskedelmét érintő egészségügyi problémákról szóló, 1964. június 26-i 64/433/EGK tanácsi irányelv, [HL 1964. L 121., 2012. o.; magyar nyelvű különkiadás 3. fejezet, 1. kötet, 34. o.]), valamint, hogy az illetékes hatóság jelentést tesz az Animo hálózaton keresztül minden, a második albekezdés értelmében hozott intézkedésről, az irányelv 17. cikkében meghatározott eljárással összhangban megállapítandó eljárásoknak – köztük a pénzügyi eljárásoknak – megfelelően.

hiányoztak belőlük. Az útvonaltervek többségében a megadott szállítási idő pontatlan és betarthatatlan volt. Az útvonaltervbe nem jegyeztek be egy – a dél-olaszországi közbenső állomás és a görög köztársaságbeli rendeltetési hely közötti – pihenőt.

77. A Bizottság továbbá a 7273/2004. sz. ellenőrző látogatásról készült jelentés 5.4. pontjára [34] hivatkozik, amelynek alapján a görög élelmezési és vidékfejlesztési minisztérium felszólította az egyes prefektúrák illetékes hatóságait, hogy terjesszenek elő egy ellenőrzési programot a 2003. évre vonatkozóan; ilyen programot az 54 prefektúra közül csak hat (és ezzel 11,1%-uk) terjesztett elő. Ezenfelül e pontból kitűnik, hogy Fthiótida prefektúrában 2003 második harmadában a rakományok 92%-át, 2003 harmadik harmadában 83%-át ellenőrizték a rendeltetési helyen. Kardítsza prefektúrában a kiindulási helyen végeztek ellenőrzéseket, Lárisza prefektúrában negyedévente három–öt előzetesen be nem jelentett ellenőrzést végeztek vágóhidakon, amelyek során azonban nagy távolságon történő szállításokat nem vontak be az ellenőrzésbe. Tríkala prefektúrában a nagy távolságon történő szállításokat követő kirakodás során történtek ellenőrzések. Az 5.4. pontból továbbá kitűnik, hogy a nemzeti hatóságok a 2003. évben 6808 járművet vizsgáltak át, és három jogsértést, valamint 24 szabálytalanságot állapítottak meg a kísérőokmányokban. Az ÉÁH-ellenőrök látogatásuk során még néhány olyan további szabálytalanságot állapítottak meg, amelyeket az illetékes nemzeti hatóságok nem észleltek [35].

78. A 7273/2004. sz. ellenőrző látogatásról készült jelentés 6.4. pontja szerint a prefektúrák többsége nem terjesztett elő programot az útvonaltervek ellenőrzésére, és az ellenőrzött prefektúrákban nem tisztázott annak kérdése, hogy hogyan, és egyáltalán kell-e ellenőrizniük az útvonalterveket [36].

79. A Bizottság továbbá a 8042/2006. sz. ellenőrző látogatásról készült jelentés 5.4.2. és 6.4. pontjára hivatkozik. E jelentés 5.4.2. pontja szerint Kilkisz prefektúrában az illetékes nemzeti hatóság úgy nyilatkozott, hogy semmiféle útvonalterv-ellenőrzést nem végzett. Messzénia, Lakónia, Theszprotia és Élisz prefektúrákban az illetékes nemzeti hatóságok az ellenőrzések során nem állapították meg, hogy az útvonaltervek túl hosszú szállítási időt irányoztak volna elő, vagy szabálytalanságokat tartalmaztak volna. Theszprotia prefektúrában az illetékes helyi hatóságok az eredeti útvonalterveket vissza-

34 – A 7273/2004. sz. ellenőrző látogatásról készült jelentés e pontjára a Bizottság ugyan közvetlenül nem utal a keresetlevelében, de ismertetem a tartalmát, mert e jogalap keretén belül jelentőséggel bír.

35 – Lárisza prefektúrában például számos útvonaltervben túl hosszú szállítási időket jelöltek meg, Fthiótida tartományban pedig alapvető adatok hiányoztak az útvonaltervekből.

36 – A Bizottság utal a 7273/2004. sz. ellenőrzésről készült jelentés 5.3. pontjára is, amelyből kitűnik, hogy az útvonalterveket a vizsgált négy prefektúra közül csak egyben ellenőrizték, mégpedig Fthiótidában. Ebből a pontból azonban nem a Bizottság által állítottak következnek, hanem sokkal inkább az, hogy a szállítóknak a szokásos útvonalukra vonatkozóan tett, esküvel egyenértékű nyilatkozatait vizsgálták felül; a megjelölt pontból ezzel szemben nem tűnik ki, hogy az útvonalterveket csak ebben a prefektúrában ellenőrizték.

tartották ahelyett, hogy visszaadták volna a szállítóknak, akiknek azokat a származási hely illetékes hatóságának kellett volna átadniuk. Patraszban az illetékes nemzeti hatóságok az útvonalterveket csak a kikötőig ellenőrizték, az útvonal célállomásig tartó további részére vonatkozóan azonban nem; az illetékes nemzeti hatóságok ezért nem is észlelték, hogy számos, Leszbosz és Khiosz szigeteire irányuló szállítás a megengedettnél hosszabb ideig tartott. A 8042/2006. sz. ellenőrző látogatásról készült jelentés 6.4. pontja szerint még azok az illetékes helyi hatóságok sem érték el a kitűzött célt, amelyek útvonalterv-ellenőrzési programot készítettek, mivel ezek rendszerint a vágóhidakon lefolytatott ellenőrzésekre támaszkodtak, alkalmanként azonban akkor is végeztek ellenőrzéseket, amikor ennek nem volt különösebb haszna.

80. A Bizottság által e jogalap keretében hivatkozott rendelkezésekből kitűnik, hogy álláspontja szerint a Görög Köztársaság öt kötelezettséget sértett meg:

– annak biztosítását, hogy a szállítók útvonaltervvel rendelkezzenek (a 91/628 irányelv 5. cikke A. része 2. pontjának b) alpontja);

– annak biztosítását, hogy a szállítók útvonaltervei szabályszerűek legyenek (a 91/628 irányelv 5. cikke A. része 2. pontja d) pontja i. alpontjának első franciabekezdése);

– azt, hogy ellenőrizze a szállítóeszközöket és az állatokat a rendeltetési helyre történő megérkezéskor (a 91/628 irányelv 8. cikke (1) bekezdésének b) pontja);

– azt, hogy ellenőrizze a kísérőokmányokon szereplő adatokat (a 91/628 irányelv 8. cikke (1) bekezdésének d) pontja);

– azt, hogy szabálytalanságok esetén intézkedéseket hozzon (a 91/628 irányelv 9. cikke).

81. A Bizottság által előterjesztett bizonyítékok alapján véleményem szerint nem állapítható meg, hogy a Görög Köztársaság megsértette azon kötelezettségét, hogy biztosítsa, hogy a szállítók útvonaltervvel rendelkezzenek (a 91/628 irányelv 5. cikke A. része 2. pontjának b) alpontja). Az ellenőrzési jelentések egyikéből sem tűnik ki, hogy a szállítók *nem rendelkeztek* útvonaltervekkel. Ezért úgy gondolom, hogy a jogalap azon részét, amelyben a Bizottság a 91/628 irányelv 5. cikke A. része 2. pontjának b) pontjából eredő kötelezettség megsértésére hivatkozik, megalapozatlanként el kell utasítani.

82. A szállítói útvonaltervek szabályszerűségének biztosítására irányuló kötelezettségben

– a 91/628 irányelv 5. cikke A. része 2. pontja d) pontja i. alpontjának első franciabekezdése – az a követelmény rejlik, hogy az útvonaltervek minden szükséges adatot tartalmazzanak, és hogy ezek helyesek és pontosak legyenek (például, hogy a szállítási idők ne legyenek túl hosszúak). Ami e kötelezettség megsértését illeti, a Bizottság valóban előterjesztett bizonyítékokat arra vonatkozóan, hogy az útvonaltervekben szabálytalanságok mutatkoztak. Ezek a bizonyítékok azonban véleményem szerint nem elég pontosak ahhoz, hogy a görög hatóságok folyamatos és általános kötelezettségszegését igazolják. Így az ÉÁH ellenőrei például megállapították, hogy „néhány okmány" szabálytalanságot tartalmazott, hogy a szállítási idő „az útvonaltervek többségében" pontatlan és kivitelezhetetlen volt, és „számos szállítás" a megengedettnél hosszabb ideig tartott. A Görög Köztársaságban kétségtelenül mutatkoztak szabálytalanságok az útvonaltervekben, de a Bizottság által előterjesztett bizonyítékokból nem egyértelmű, hogy ez a vizsgált esetek hány százalékát érinti. A Bizottság véleményem szerint nem terjesztett elő olyan adatokat, amelyek elég pontosak lennének az útvonaltervek szabályszerűségére vonatkozó kötelezettségszegés igazolásához. Ezért úgy gondolom, hogy a jogalap azon részét, amelyben a Bizottság a 91/628 irányelv 5. cikke A. része 2. pontja d) alpontjának első franciabekezdéséből eredő kötelezettség megsértésére hivatkozik, megalapozatlanként el kell utasítani.

83. Azon kötelezettség tekintetében, hogy a szállítóeszközöket és az állatokat a rendeltetési helyre történő megérkezésekor ellenőrizni kell (a 91/628 irányelv 8. cikke (1) bekezdésének b) pontja), a Bizottság véleményem szerint nem terjesztett elő bizonyítékokat. A hivatkozott jelentésekben egyetlen helyen sem említik kifejezetten, hogy a járműveket *a rendeltetési helyen* nem ellenőrizték. Ellenkezőleg, Fthiótida prefektúrára vonatkozóan az az adat [37] található meg a bizonyítékok között, hogy 2003 második és harmadik harmadában a rakományok 92%-át, illetve 83%-át ellenőrizték a rendeltetési helyen. Ezért a jogalap azon részét, amelyben a Bizottság a 91/628 irányelv 8. cikke (1) bekezdésének b) pontjából eredő kötelezettség megsértésére hivatkozik, megalapozatlanként el kell utasítani.

84. Álláspontom szerint a jogalap azon része sem megalapozott, amelyben a Bizottság a kísérőokmányokon szereplő adatok ellenőrzésére irányuló kötelezettség – a 91/628 irányelv 8. cikke (1) bekezdésének d) pontja –megsértésére hivatkozik. Bár egyes prefektúrákban az illetékes nemzeti hatóságok a 2003. évben nem terjesztettek elő ellenőrzési programot, a 7273/2004. sz. ellenőrző látogatásról készült jelentés 5.4. pontjából kitűnik, hogy végeztek efféle ellenőrzéseket az ÉÁH ellenőrei által felkeresett prefektúrákban. Az illetékes nemzeti hatóságok ugyan néhány esetben nem állapítottak meg fennálló szabálytalanságokat, végeztek azonban ellenőrzéseket – így a 2003. évre vonatkozóan egyértelműen rendelkezésre áll az az adat, hogy 6808 ellenőrzést végeztek. A jogalap azon részét, amelyben a Bizottság a 91/628 irányelv 8. cikke (1) bekezdésének d) pontjából eredő kötelezettség megsértésére hivatkozik, véleményem szerint megalapozatlanként el kell utasítani.

37 – Lásd a jelen indítvány 77. pontját.

85. A szabálytalanságok esetén alkalmazandó intézkedések elrendelésére irányuló kötelezettséget – a 91/628 irányelv 9. cikke – illetően véleményem szerint a Bizottság a jogalap e részére vonatkozóan nem terjesztett elő bizonyítékot. Az e rendelkezésből eredő kötelezettség megsértésének megállapítása bizonyítékok előterjesztését feltételezné arra nézve, hogy az illetékes görög hatóságok a jogsértések megállapítása során nem jártak el szabályszerűen. A Bizottság azonban nem terjesztett elő bizonyítékokat arra vonatkozóan, hogy az illetékes nemzeti hatóságok hány esetben és mely prefektúrákban állapítottak meg kötelezettségszegéseket, amelyek kapcsán nem avatkoztak be szabályszerűen. Ezért a jogalap azon részét, amelyben a Bizottság a 91/628 irányelv 9. cikkéből eredő kötelezettség megsértésére hivatkozik, véleményem szerint megalapozatlanként el kell utasítani.

d) Az elemzés eredménye

86. Az útvonaltervek ellenőrzésére vonatkozó jogalapot, amely keretében a Bizottság a 91/628 irányelv 5. cikke A. része 2. pontjának b) pontjából, 5. cikke A. része 2. pontja d) pontja i. alpontjának első franciabekezdéséből, 8. cikke (1) bekezdésének b) és d) pontjából, valamint a 9. cikkéből eredő kötelezettségek megsértésére hivatkozik, megalapozatlanként el kell utasítani.

4. A kikötőkön belüli pihenőhelyek hiányára vonatkozó jogalap

a) A felek érvei

87. A *Bizottság* azt kifogásolja, hogy a Görög Köztársaság – ahogy az a 9211/2003. sz. ellenőrző látogatásból (az ellenőrzési jelentés 5.2.2. pontja) és a 8042/2006. sz. ellenőrző látogatásból (az ellenőrzési jelentés 5.4.2. pontja) kiderül – nem biztosította, hogy a kikötőkben vagy azok közelében pihenőhelyeket alakítsanak ki, amelyeken az állatok a hajóból történő kirakodást követően tizenkét órán át pihenni tudnak, ha a vízen történő szállítás időtartama meghaladja a 29 órát. A Bizottság ezzel összefüggésben a keresete indokolásában a 91/628 irányelv melléklete VII. fejezete 48.7. pontjának b) alpontjából [38], illetve az 1/2005 rendelet I. melléklete V. fejezete 1.7 pontjának b) alpontjából eredő kötelezettségek megsértésére hivatkozik. A kereseti kérelemben mindenesetre csak a 91/628 irányelv melléklete VII. fejezete 48.7. pontjának b) alpontjából eredő kötelezettség megsértésének megállapítását kéri.

88. Az egyik kikötővel (Igoumenitsza) kapcsolatban a Bizottság előadja, hogy léteznek ugyan olyan területek, amelyeket pihenőhelyként lehetne használni, de ezek nem használhatóak erre a célra, mert az illetékes hatóságok ezt nem engedélyezték. A görög kormány az indokolással ellátott véleményre adott válaszában ugyan úgy nyilatko-

38 – A 91/628 irányelv melléklete VII. fejezete 48.7. pontjának b) alpontjának helyes idézéséhez lásd a jelen indítvány 5. lábjegyzetét.

zott, hogy elfogadta az e kikötőben létesítendő pihenőhelyek biztosításához szükséges intézkedéseket, azonban bizonyítékokat nem terjesztett elő erre vonatkozóan.

Ezen túlmenően nem helytálló a görög kormány azon állítása, hogy a görög és a Közösségen belüli más kikötők közötti szállítás nem tart tovább 29 óránál.

b) Elfogadhatóság

89. A *görög kormány* azzal érvel, hogy a Bizottság nem jelölt meg olyan konkrét esetet, amelyben a vízi úton történő szállítás két Közösségen belüli kikötő között 29 óránál hosszabb ideig tartott volna. A 91/628 irányelv melléklete VII. fejezete 48.7. pontjának b) alpontja nem követeli meg a tagállamoktól, hogy a kikötőkön belül pihenőhelyeket biztosítsanak, ehelyett inkább a szállítókat kötelezi, hogy az útvonaltervükbe – amely a vízi úton történő szállítást is tartalmazza – megfelelő pihenőhelyeken iktassanak be megállókat. Ezenfelül a szállítás valamely görög és egy másik, Közösségen belüli kikötő között a gyakorlatban nem tart tovább 29 óránál. Az olasz kikötő, Bari és a legnagyobb görög tranzitkikötő, Igoumenitsza közötti szállítás nem tart tovább tíz vagy tizenegy óránál, Bari és Patrasz kikötők között pedig tizenöt óránál.

91. A pihenőhelyek hiányára vonatkozó jogalap keretében a Bizottság a 91/628 irányelv melléklete VII. fejezete 48.7. pontjának b) alpontjából, illetve az 1/2005 rendelet I. melléklete V. fejezete 1.7 pontjának b) alpontjából eredő kötelezettségek megsértésére hivatkozik. A Bizottság azonban csak a kereset indokolásában utal a két jogi aktus rendelkezéseiből eredő kötelezettségek megsértésére; a kereseti kérelemben ezzel szemben csak a 91/628 irányelv melléklete VII. fejezete 48.7. pontjának b) alpontja szerinti kötelezettség megsértésére hivatkozik, az 1/2005 rendelet I. melléklete V. fejezete 1.7 pontjának b) alpontja szerinti kötelezettség megsértésére azonban nem.

90. A *Bizottság* válaszában vitatja a görög kormány érveit. A 91/628 irányelv melléklete VII. fejezete 48.7. pontjának b) alpontjából világosan kitűnik, hogy a tagállamoknak biztosítaniuk kell, hogy a kikötőkben vagy azok közelében pihenőhelyeket alakítsanak ki.

92. A *91/628 irányelv melléklete VII. fejezete 48.7. pontjának b) alpontja* alapján a Közösségen belüli két földrajzi pont közötti rendszeres és közvetlen, az állatok kirakodása nélkül, hajókra rakodott járművekkel történő vízi szállítás esetében az állatokat a rendeltetési kikötőben, vagy annak közvetlen köze-

lében lerakodás után 12 órán át pihentetni kell, kivéve, ha a tengeri út időtartama olyan, hogy az utazás besorolható a melléklet 2–4. pontjának általános rendszerébe.

93. Az *1/2005 rendelet I. melléklete V. fejezete 1.7 pontjának b) pontja* alapján a Közösségen belüli két földrajzi pont közötti rendszeres és közvetlen, az állatok kirakodása nélkül hajókra rakodott járművekkel történő vízi szállítás esetében az állatokat a rendeltetési kikötőben, vagy annak közvetlen közelében lerakodás után 12 órán át pihentetni kell, kivéve, ha a tengeri út időtartama olyan, hogy az utazás besorolható az I. sz. melléklet e fejezete 1.2–1.4 pontjainak általános rendszerébe.

94. E két rendelkezés összehasonlítása alapján megállapítható, hogy azok az állatok kirakodása nélkül hajókra rakodott járművekkel történő rendszeres vízi szállítás esetében ugyanazt a tizenkét órás pihenőidőre vonatkozó követelményt tartalmazzák [39]. Az 1/2005 rendelet I. melléklete V. fejezete 1.7 pontjának b) alpontjára történő bizottsági hivatkozás ezért alapvetően elfogadható lenne. A Bizottság azonban magában a kereseti kérelemben nem kéri az 1/2005 rendelet mellékletének e pontja szerinti kötelezettség megsértésének megállapítását. Ezenkívül a szóbeli tárgyaláson úgy nyilatkozott, hogy a jelen ügyben a kötelezettségszegés megállapításához a 91/628 irányelv rendelkezései elegendőek, és hogy az 1/2005 rendelet rendelkezéseire csak azon érve alátámasztásaképpen hivatkozik, hogy a Görög Köztársaság továbbra is megsérti a kötelezettségeit. E jogalap keretében ezért csak azt fogom vizsgálni, hogy a Görög Köztársaság megsértette-e a 91/628 irányelv melléklete VII. fejezete 48.7. pontjának b) alpontjából eredő kötelezettségeit.

39 – [E lábjegyzet csak az indítvány szlovén nyelvű változatát érinti.]

c) Jogi értékelés

95. A kikötőkön belüli pihenőhelyek hiányára vonatkozó jogalap keretében először azt kell tisztázni, hogy a tagállamokat milyen kötelezettségek terhelik a 91/628 irányelv melléklete VII. fejezete 48.7. pontjának b) alpontja alapján.

96. Egyrészt ebben a rendelkezésben nem szerepel ugyan kifejezetten, hogy a tagállamoknak gondoskodniuk kell kikötőkön belüli pihenőhelyek kialakításáról, véleményem szerint azonban ez a kötelezettség mégis fennáll abból a követelményből adódóan, hogy az állatokat a rendeltetési kikötőben, vagy annak közvetlen közelében lerakodás után 12 órán át pihentetni kell. Véleményem szerint nem fogadható el a görög kormány azon érve, hogy az említett rendelkezések szerint csak a szállítók kötelesek az útvonaltervükben – amely a vízi úton történő szállítást is tartalmazza – megfelelő pihenőhelyeken történő megállókat előirányozni. Ha

nem lehetséges a szállítási időt a 91/628 irányelv melléklete VII. fejezetének 2–4. pontja szerinti szállítási idő alá besorolni [40], az állatoknak a szállítás során a kikötőkben, és nem máshol kell tudniuk pihenni.

97. Másrészt nem helytálló a Bizottság azon állítása, hogy a pihenőhelyek akkor szükségesek, ha a szállítás időtartama a 29 órát meghaladja. A 91/628 irányelv melléklete VII. fejezetének 2–4. pontjából kitűnik, hogy a megengedhető maximális szállítási idő változó, és függ azon jármű felszereltségétől, amelyben a szállított állatok tartózkodnak, valamint a szállított állatok fajától [41]. A háziasított egypatás állatok, valamint a háziasított szarvasmarha-, juh-, kecske- és sertésfélék esetében a szállítás időtartama nem haladhatja meg a *nyolc órát* [42]. Ez a maximális szállítási idő meghosszabbítható, ha az állatokat szállító járművek meghatározott követelményeknek eleget tesznek, például rendelkeznek elegendő alommal, élelemmel, vízzel, szellőztetéssel és elkülönített rekeszek létrehozásához szükséges válaszfalakkal [43]. Ha a járművek teljesítik ezeket a feltételeket, a maximális szállítási idő az el nem választott állatok esetében *kilenc óra*; ezt követően az állatoknak legalább egy óra pihenőidőt kell biztosítani, és ezután az állatokat további kilenc órán át lehet szállítani. A sertéseket és a háziasított egypatás állatokat legfeljebb *24 órán keresztül* lehet szállítani [44]. Minden más állatot 14 órán át lehet szállítani; ezután legalább egy óra, az itatásra és – amennyiben szükséges – etetésre elegendő pihenőidőt kell biztosítani részükre, majd azokat ezt követően további 14 órán át lehet szállítani [45].

98. A jelen indítvány 97. pontjában foglalt fejtegetésből kitűnik, hogy meghatározott esetekben az állatoknak akkor is pihenőidőt kell biztosítani, ha a tengeri úton történő szállítás rövidebb, és hogy ezekben az esetekben is gondoskodni kell a kikötőkön belüli pihenőhelyekről [46]. Ezért a görög kormány azon érve sem helyeselhető, miszerint pihenőhelyek azért nem szükségesek, mert a valamely görög és egy másik Közösségen belüli kikötő közötti szállítás időtartama nem haladja meg a 29 órát.

99. Ezenfelül hangsúlyozni kell, hogy a Bizottság azon érve, miszerint a kikötőkben

40 – Erről bővebben a jelen indítvány 97. pontjában.

41 – A szakirodalomban Radford – Radford, M. „Animal passions, animal welfare and European policy making", in: Craig, P., Harlow, C. (szerk.), *Lawmaking in the European Union*, Kluwer Law International, London 1998., 424. o. – az állatok leghosszabb szállítási idejével összefüggésben arra mutat rá, hogy a 91/628 irányelv elfogadásakor a tagállamok ebben a kérdésben nagyon eltérő álláspontokat képviseltek.

42 – Lásd a 91/628 irányelv melléklete VII. fejezetének 2. pontját.

43 – A járművek által teljesítendő kiegészítő követelményekre vonatkozó pontos rendelkezésekhez lásd a 91/628 irányelv melléklete VII. fejezetének 3. pontját.

44 – Lásd a 91/628 irányelv melléklete VII. fejezete 4. pontjának b) és c) alpontját.

45 – Lásd a 91/628 irányelv melléklete VII. fejezete 4. pontjának d) alpontját.

46 – A gyakorlatban azt is figyelembe kell majd venni, hogy olykor nehéz a pihenőt éppen akkor biztosítani, amikor az adott állatfajra vonatkozó maximálisan megengedett szállítási idő lejár; ha például sertések vízi szállítása 23 órán át, és a kirakodás fél óráig tart, az állatok számára a kikötő közelében kell pihenőhelyet biztosítani. Figyelemmel kell lenni továbbá arra, hogy a szállítás – ahogy azt a Bíróság a C-300/05. sz. ZVK-ügyben 2006. november 26-án hozott ítéletében (EBHT 2006., I-11169. o.) megállapította – az állatok berakodását és kirakodását is magában foglalja; ezáltal meghosszabbodik a szállítás teljes időtartama.

vagy azok közelében akkor kell pihenőhelyeket biztosítani, ha a szállítás időtartama meghaladja a 29 órát, nyilvánvalóan a többi egyéb állatfaj szállítási idejéből, és nem a még el nem választott állatok, sertések és háziasított egypatás állatok szállítási idejével kapcsolatos különös rendelkezésekből indul ki; ezzel összefüggésben a Bizottság a maximális szállítási időt a „14 + 1 + 14” (14 óra szállítás + egy óra pihenőidő + 14 óra szállítás) képlet alapján számítja. Ahogy a Bíróság Interboves-ügyben [47] hozott ítéletéből kitűnik, ez a számítás nem helyes. A Bíróság ebben az ügyben megállapította, hogy az egy órás pihenőidő nyílt vízen történő betartása aligha kivitelezhető a gyakorlatban, mivel feltételezi azt, hogy a vízi jármű 14 óra hajózást követően egy órára kikössön, mielőtt egy újabb 14 órás időtartamra kihajózna [48]. Erre tekintettel a Bíróság úgy döntött, hogy ebben az esetben a vízi úton történő szállítás maximális ideje *28 óra*. [49]

100. Jelen ügyben a Bizottság a pihenőhelyek hiányára vonatkozó jogalap alátámasztásaként a 9211/2003. sz. ellenőrző látogatásról készült jelentés 5.2.2. pontjára és a 8042/2006. sz. ellenőrző látogatásról készült jelentés 5.4.2. pontjára hivatkozik.

101. A 9211/2003. sz. ellenőrző látogatásról készült jelentés 5.2.2. pontja szerint a görög kikötőkben nincsenek az állatok számára kialakított pihenőhelyek. Az illetékes nemzeti hatóságok megpróbálták ezt azzal igazolni, hogy a tengeri úton történő szállítás még beszámítható a szállítás teljes megengedhető időtartamába, ami azonban az ÉÁH ellenőrei szerint nem mindig lehetséges. Egyes esetekben, amikor az állatokat Dél-Olaszországból szállították a Görög Köztársaságba, a tengeri úton történő szállítás a maximálisan megengedhető időnél tovább tartott, ezért az állatoknak pihenőidőt kellett volna biztosítani.

102. A 8042/2006. sz. ellenőrző látogatásról készült jelentés 5.4.2. pontjában konkrétan megállapítják, hogy Patrasz és Pireusz kikötőkben, illetve azok közelében nem voltak az állatok számára kialakított pihenőhelyek. Igoumenitsza kikötő közelében volt ugyan egy terület, amelyet pihenőhelyként lehetett volna használni a szállított állatok számára, az illetékes hatóságok azonban annak e célra történő használatát nem engedélyezték.

103. A hivatkozott ellenőrzési jelentésekből az következik, hogy a Görög Köztársaság egyik kikötőjében sem biztosított elérhető pihenőhelyeket az állatok számára. A pihenőhelyek hiányával kapcsolatos jogalapot ezért megalapozottnak tartom.

47 – Az 5. lábjegyzetben hivatkozott Interboves-ügyben hozott ítélet.

48 – Az 5. lábjegyzetben hivatkozott Interboves-ügyben hozott ítélet 30. pontja. Lásd továbbá Mengozzi főtanácsnok Interboves-ügyben 2008. március 13-án ismertetett indítványának 33. pontját, amely szerint a tengeri úton történő szállítás esetén az egy órás pihenőidőnek nincs értelme.

49 – Az 5. lábjegyzetben hivatkozott Interboves-ügyben hozott ítélet 32. pontja.

d) Az elemzés eredménye

104. Véleményem szerint a Görög Köztársaság azáltal, hogy nem tette meg a szükséges intézkedéseket, hogy a tranzitkikötőkben és ezek közelében az állatok hajóról történő kirakodását követő pihenésére alkalmas helyek kialakítása kerüljön előírásra, megsértette a 91/628 irányelv melléklete VII. fejezete 48.7. pontjának b) alpontja szerinti kötelezettségeit.

5. A szállítóeszközök és az állatok elégtelen ellenőrzésére vonatkozó jogalap

a) A felek érvei

105. A Bizottság azzal érvel, hogy a 9211/2003. sz. ellenőrző látogatásról készült jelentés 5.2.1. pontjából, a 7273/2004. sz. ellenőrző látogatásról készült jelentés 5.5. pontjából és a 8042/2006. sz. ellenőrző látogatásról készült jelentés 5.5. pontjából kitűnik, hogy a Görög Köztársaság nem hozott megfelelő intézkedéseket a szállítóeszközök és az állatok ellenőrzése tekintetében az állatok nem megengedett közúti szállításának megakadályozása érdekében. E jogalap keretében a Bizottság arra hivatkozik, hogy a Görög Köztársaság megsértette a 91/628 irányelv 8. cikkéből és az 1/2005 rendelet 27. cikke (1) bekezdéséből eredő kötelezettségeit.

106. Egyes görög prefektúrákban – Akhaia, Kilkisz és Szérez – különösen nem követelték meg a szállítóeszközök és az állatok ellenőrzését, vagy a személyzet hiánya miatt, vagy azért, mert a görög kikötőkben már végeztek ellenőrzéseket. A kiegészítő ellenőrzést előíró kísérleti program nem érintett minden régiót, például Thesszáliát sem, ahol a 9211/2003. sz. ellenőrző látogatás során szabálytalanságokat állapítottak meg.

107. A *görög kormány* arra hivatkozik, hogy a 91/628 irányelv 8. cikkét és az 1/2005 rendelet 27. cikkét úgy kell értelmezni, hogy e rendelkezések megsértésének megállapításához bizonyítani kell, hogy az állatok szállítás közbeni védelmével kapcsolatban egyáltalán nem végeztek ellenőrzéseket, és hogy az illetékes hatóságoknak kellett megállapítaniuk, hogyan és hol kellene ezeket az ellenőrzéseket elvégezni. A 91/628 irányelv 8. cikke ugyanis különböző típusú ellenőrzésekről rendelkezik, nem csak a Bizottság által megjelölt, közúti szállítás ellenőrzéséről. Az, hogy egy kísérleti programot hajtottak végre, amelynek keretében vegyes csapatok bizonyos prefektúrákban ellenőrzéseket hajtottak végre, hogy szállítókra szankciókat szabtak ki, és hogy az egyes tagállamok tekintetében fennálló kölcsönös segítségnyújtás keretében különböző eljárásokat indítottak, azt mutatja, hogy a görög hatóságok végrehajtották a közösségi előírások alapján szükséges ellenőrzéseket.

Bizonyítékként a görög kormány az ellenkérelemhez olyan iratokat csatol, amelyek szankciók kiszabását és kölcsönös segítségnyújtási eljárások megindítását igazolják [50].

108. A *Bizottság* erre azt veti ellen, hogy a szállítóeszközök és az állatok ellenőrzése csak akkor áll összhangban a közösségi előírásokkal, ha megfelelő, elégséges és hatékony. A görög hatóságok által végrehajtott útvonalterv-ellenőrzések sem hatékonyak, sem megfelelőek nem voltak abban az értelemben, hogy megakadályozták volna az állatok nem megengedett közúti szállítását.

b) Elfogadhatóság

109. A szállítóeszközök és az állatok elégtelen ellenőrzésére vonatkozó jogalap keretében a Bizottság arra hivatkozik, hogy a Görög Köztársaság megsértette a 91/628 irányelv 8. cikkéből és az 1/2005 rendelet 27. cikke (1) bekezdéséből eredő kötelezettségeit.

110. A *91/628 irányelv 8. cikkének (1) bekezdése* előírja, hogy a tagállamok biztosítják, hogy az illetékes hatóságok ezen irányelv követelményeinek [51] betartását az alábbiak nem diszkriminatív vizsgálatán keresztül ellenőrizzék: a) szállítóeszközök és az állatok közúti szállítás közben; b) a rendeltetési helyükre érkező szállítóeszközök és állatok; c) szállítóeszközök és állatok a piacokon, kiindulási helyeken, megálló- és átrakodóhelyeken; d) a kísérőokmányokon szereplő adatok. A *(2) bekezdés* alapján ezeket a vizsgálatokat az állatok reprezentatív mintáján kell elvégezni, és a *(3) bekezdés* alapján az illetékes hatóság éves jelentést nyújt be a Bizottságnak a végzett vizsgálatokról. A *(4) bekezdés* előírja, hogy az állatok szállítása alatt is végezhetnek ellenőrzéseket, az *(5) bekezdés* értelmében pedig e cikk nem érinti a tagállamnak a jogszabályok általános betartásáért felelős hatóságai által végzett ellenőrzéseket.

111. Az *1/2005 rendelet 27. cikkének (1) bekezdése*, amely a Bizottság álláspontja szerint a 91/628 irányelv 8. cikkének felel meg, *első mondatában* úgy rendelkezik, hogy az illetékes hatóság az állatok, a szállítóeszközök és a kísérőokmányok megkülönböztetésmentes vizsgálatai révén ellenőrzik, hogy e rendelet követelményeit betartották-e. A *második mondat* alapján ezeket az ellenőrzé-

50 – A következő, szankciókat elrendelő határozatokról van szó: a 2006. március 17-i 1537. sz., a 2007. április 19-i 2324. sz., a 2007. szeptember 24-i 5505. sz., a 2006. augusztus 23-i 1556. sz., a 2007. január 8-i 16. sz. és a 2006. október 2-i 2961. sz. határozat. A következő iratok igazolják a más tagállamokkal fennálló kölcsönös segítségnyújtás alapján indított eljárásokat: a 2006. szeptember 25-i 308 252. sz., a 2006. november 14-i 308 313. sz., a 2007. március 7-i 261 133. sz., a 2007. június 12-i 304 840. sz., a 2007. július 24-i 304 908. sz. és a 2007. június 25-i 304 856. sz. okirat.

51 – A 8. cikk (1) bekezdése előírja továbbá, hogy az illetékes hatóságok a követelmények betartását a 90/425/EGK irányelvben megállapított ellenőrzési elveknek és szabályoknak megfelelően ellenőrzik (az egyes élő állatok és állati termékek Közösségen belüli kereskedelmében a belső piac megvalósításának céljával alkalmazandó állat-egészségügyi és tenyésztéstechnikai ellenőrzésekről szóló, 1990. június 26-i 90/425/EGK irányelv (HL L 224., 29. o.; magyar nyelvű különkiadás 3. fejezet, 10. kötet, 138. o.).

seket az évente valamennyi tagállamban szállított állatok megfelelő hányadán kell elvégezni, a *harmadik mondat* alapján pedig az ellenőrzések számát növelni kell, ha megállapítást nyer, hogy e rendelet rendelkezéseit nem tartották be. [52]

112. E két rendelkezés összehasonlítása alapján megállapítható, hogy a 91/628 irányelv 8. cikkének (1) bekezdése pontosan meghatározza, hogy a szállítóeszközök és az állatok nem diszkriminatív vizsgálatát hol kell elvégezni: a közúti szállítás alatt, a rendeltetési helyen, piacokon, kiindulási helyeken, valamint megálló- és átrakodóhelyeken; ezenfelül úgy rendelkezik, hogy az illetékes hatóságoknak ellenőrizniük kell a kísérőokmányokon szereplő adatokat. Az 1/2005 rendelet 27. cikke (1) bekezdésének első mondata ezzel szemben azt az általános szabályt tartalmazza, hogy az illetékes hatóságnak az állatok, a szállítóeszközök és a kísérőokmányok nem diszkriminatív ellenőrzését kell elvégeznie. Talán lehetséges azzal érvelni, hogy e két rendelkezést nem fogalmazták meg annyira különbözően, hogy ezáltal az illetékes hatóságok kötelezettségeinek tartalma megváltozna, és hogy ezek mindkét rendelkezés alapján kötelesek elvégezni az állatok, a szállítóeszközök és a kísérőokmányok nem diszkriminatív ellenőrzését. Mindenesetre az 1/2005 rendelet 27. cikke (1) bekezdésének első mondata szélesebb mérlegelési jogkört biztosít az illetékes hatóság számára annak eldöntésekor, hogy hol és hogyan végezzék ezeket az ellenőrzéseket. A 91/628 irányelv 8. cikkének (1) bekezdése szerinti ellenőrzéstípusok ezzel szemben együttesek, és az illetékes hatóság nem dönthet saját belátása szerint arról, hogy ezen ellenőrzéstípusok közül melyiket alkalmazza és melyiket nem. A 91/628 irányelv 8. cikkének (1) bekezdéséből és az 1/2005 rendelet 27. cikke (1) bekezdésének első mondatából eredő kötelezettségek ezért véleményem szerint nem tekinthetőek teljesen azonosnak; az 1/2005 rendelet 27. cikke (1) bekezdésének első mondatára történő bizottsági hivatkozás ezért nem fogadható el.

113. A 91/628 irányelv 8. cikkének (2) bekezdése, amely szerint a vizsgálatokat az állatok reprezentatív mintáján kell elvégezni, megfelel az 1/2005 rendelet 27. cikke (1) bekezdése második mondatának, amelynek alapján az ellenőrzéseket az állatok megfelelő hányadán kell elvégezni, így az 1/2005 rendelet e rendelkezésére történő hivatkozás elfogadható. A 91/628 irányelv 8. cikkének (3)–(5) bekezdése ezzel szemben nem felel meg az 1/2005 rendelet 27. cikke (1) bekezdésének [53].

52 – A 27. cikk (1) bekezdése előírja továbbá, hogy e hányadot a 31. cikk (2) bekezdésében említett eljárással összhangban kell meghatározni.

53 – A 91/628 irányelv 8. cikke (3) bekezdésének az 1/2005 rendelet 27. cikkének (2) bekezdése felelhetne meg, amelyre azonban a Bizottság nem hivatkozik.

c) Jogi értékelés

114. E jogalap keretében a Bizottság a 9211/2003. sz. ellenőrző látogatásról készült jelentés 5.2.1. pontjában, a 7273/2004. sz. ellenőrző látogatásról készült jelentés 5.5. pontjában és a 8042/2006. sz. ellenőrző látogatásról készült jelentés 5.5. pontjában szereplő megállapításokra hivatkozik.

115. A 9211/2003. sz. ellenőrző látogatásról készült jelentés 5.2.1. pontja alapján a görög prefektúrákban csak a kikötőkben és a határátlépés során végeznek ellenőrzéseket, az útvonal más pontjain azonban nem. Az illetékes hatóságok a rendőrséggel sem állapodtak meg, hogy az a közúti ellenőrzéseket megkönnyítse.

116. A 7273/2004. sz. ellenőrző látogatásról készült jelentés 5.5. pontjából kitűnik, hogy a görög élelmezési és vidékfejlesztési minisztérium, valamint a görög rendészeti minisztérium képviselői részvételével találkozót hívtak össze, hogy megszervezzék a közúti ellenőrzéseket; ezeket az ellenőrzéseket csak néhány további jogi intézkedés elfogadását követően kellett volna megkezdeni [54]. Az élelmezési és vidékfejlesztési minisztérium képviselője elismerte, hogy az állatok nem megengedett szállítása még mindig igen elterjedt probléma Görögországban.

54 – A 7273/2004. sz. ellenőrzésről készült jelentés 5.5 pontja nem jelöli meg, hogy milyen intézkedésekről van szó.

117. A 8042/2006. sz. ellenőrző látogatásról készült jelentés 5.5. pontja szerint a görög élelmezési és élelmezési minisztérium négy prefektúrát (Kilkisz, Szérez, Theszprotia és Akhaia) arra utasított, hogy a kísérleti program keretében, a rendőrség támogatásával végezzen közúti ellenőrzéseket. Szérez prefektúra illetékes hatóságai erre közölték, hogy nem szándékoznak efféle ellenőrzéseket bevezetni, Kilkisz prefektúra illetékes hatóságai úgy nyilatkoztak, hogy hiányzik az ilyen ellenőrzésekhez szükséges személyzet, míg Theszprotia prefektúrában tervbe vettek egy két alkalmat érintő ellenőrzést, amelyet azonban a rendőrség más, váratlan feladatai miatt nem hajtottak végre. Akhaia tartományban az illetékes hatóságok kijelentették, hogy Patrasz kikötő ellenőrzésére összpontosítanak, és nincs szükségük rendőri segítségre, mivel a járműveket a kikötői hatóságok állítják meg.

118. A 8042/2006. sz. ellenőrzésről készült jelentés 5.5. pontjából kitűnik továbbá, hogy a görög élelmezési és vidékfejlesztési minisztérium mind az 54 görög prefektúrát felszólította, hogy hozzon további intézkedéseket a nem megengedett szállítások megakadályozására. Erre a felszólításra csak 21 prefektúra reagált, 33 prefektúra egyáltalán nem válaszolt. Az ÉÁH ellenőrei által felkeresett hét prefektúrából kettő – Kardítsza és Tríkala – válaszolt a felszólításra. Kardítsza prefektúrában négy szállítóra szabtak ki pénzbírságot, egyikük ellen Tríkala prefektúrában is.

119. E jogalappal összefüggésben először azt kell tisztázni, hogy a Bizottság a keresetlevélben – formai szempontból – a 91/628 irányelv 8. cikkének egészére hivatkozik, végül azonban csak két jogsértést jelöl meg kifejezetten.

120. A Bizottság egyrészt – ahogyan a görög kormány helyesen hangsúlyozta [55] – e jogalap keretében bizonyítékokat terjeszt elő a 91/628 irányelv 8. cikke (1) bekezdésének a) pontjából eredő kötelezettség megsértésére vonatkozóan, amely a szállítóeszközök és az állatok szállítás közbeni *közúti* ellenőrzését írja elő. Másrészt bizonyítékokat terjeszt elő arra nézve, hogy a görög élelmezési és vidékfejlesztési minisztérium által javasolt „további intézkedéseket” [56] nem foganatosították.

121. A bizonyítékokból nem ismerhető fel, milyen „további intézkedéseket” kellett volna foganatosítani, és hogy ennek a rendeltetési helyeken, a kiindulási helyeken vagy a megállóhelyeken kellett volna-e megtörténnie, vagy a kísérőokmányokon szereplő adatok ellenőrzéséről volt-e szó. E bizonyítékok alapján véleményem szerint nem állapítható meg, hogy a Görög Köztársaság a 91/628 irányelv 8. cikkéből eredő mely kötelezettségét sértette meg. Utalni kell arra, hogy már az útvonaltervek ellenőrzésére vonatkozó jogalap keretében leszögeztem, hogy a Bizottság nem bizonyította, hogy a Görög Köztársaság megsértette a 91/628 irányelv 8. cikke (1) bekezdésének b) és d) pontjából eredő kötelezettségeit [57]. A szállítóeszközök és az állatok elégtelen ellenőrzésére vonatkozó jogalapot el kell utasítani abban a részben, amely a „további intézkedések” foganatosítására irányuló kötelezettség megsértésére vonatkozik [58].

122. E jogalap keretében ezért annak vizsgálatára fogok összpontosítani, hogy a Görög Köztársaság megsértette-e a 91/628 irányelv 8. cikke (1) bekezdésének a) pontjából eredő kötelezettségét.

123. Véleményem szerint az ellenőrzési jelentésekben ismertetett információk alapján megállapítható, hogy a szállítóeszközök és az állatok elégtelen ellenőrzésével kapcsolatos jogalap megalapozott abban a részben, amely a szállítóeszközök és az állatok szállítás közbeni *közúti* ellenőrzésére vonatkozik. A megjelölt jelentésekből ugyanis kitűnik, hogy 2003 és 2006 között

55 – Lásd a görög kormány ellenkérelmének 16. pontját.

56 – Lásd a jelen indítvány 118. pontját.

57 – A jogalap azon részének megalapozatlanságával kapcsolatban, amely a 91/628 irányelv 8. cikke (1) bekezdésének b) pontjából eredő kötelezettség megszegésére vonatkozik, lásd jelen indítvány 83. pontját, a jogalap azon részének megalapozatlanságával kapcsolatban, amely a 91/628 irányelv 8. cikke (1) bekezdésének d) pontjából eredő kötelezettség megszegésére vonatkozik, lásd a 84. pontot.

58 – Ezzel kapcsolatban szeretném hozzátenni, hogy nem lehet a görög kormány azon érvével egyetérteni, hogy a 91/628 irányelv 8. cikke (1) bekezdése megszegésének megállapításához bizonyítani kell, hogy a szállítóeszközök és az állatok ellenőrzése egyáltalán nem történt meg, és az illetékes hatóságok szabad belátásuk szerint dönthetnek arról, hogyan és hol hajtják végre ezeket az ellenőrzéseket. A 91/628 irányelv 8. cikke (1) bekezdésének a)–d) pontjában említett ellenőrzéstípusokat együttesen és nem vagylagosan kell alkalmazni; ezen ellenőrzéstípusok csak egyikének alkalmazásával a tagállamok nem teljesítik a 91/628 irányelv 8. cikkének (1) bekezdéséből eredő valamennyi kötelezettségüket.

a szállítóeszközöket és az állatokat alig ellenőrizték közúti szállítás közben. Ellenőrzéseket csak a kikötőkben és a határátlépés során végeztek, a közutakon azonban szinte sehol.

124. Ezenfelül hangsúlyozni kell, hogy az állatok szállítása tekintetében leggyakrabban alkalmazott közúti szállítás ellenőrzése annál is inkább fontos, mert a szállítás e módja az állatokra nézve más szállítási módokhoz képest rendszerint megterhelőbb, és a körülmények, amelyek között a levágásra szánt állatokat szállítják, általában a legroszszabbak [59].

125. Azon bizonyítékokkal összefüggésben, amelyeket a Görög Kormány az ellenkérelemben annak bizonyítására terjesztett elő, hogy egyrészt Akhaia, Nyugat-Attika, Theszprotia és Pella prefektúrákban szankciókat szabtak ki, és másrészt a görög hatóságok más tagállamok hatóságaival kölcsönös segítségnyújtási eljárásokat indítottak, meg kell jegyezni, hogy – két kivétellel – valamennyi szóban forgó intézkedésre [60] az indokolással ellátott véleményben a kötelezettségek teljesítésére kitűzött határidő leteltét, vagyis 2006. szeptember 5-ét követően került sor. Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint a kötelezettségszegés megtörténtét az indokolással ellátott véleményben foglalt határidő végén észlelt állapot szerint kell megítélni [61]. A Bíróság tehát az EK 226. cikk szerinti eljárásban nem veheti figyelembe a tagállamok azon intézkedéseit, amelyeket az indokolással ellátott vélemény és a keresetindítás közötti időben hoztak, hanem azon helyzet vizsgálatára kell szorítkoznia, amely az indokolással ellátott véleményben kitűzött határidő lejártakor állt fenn. A Görög Köztársaság kötelezettségei teljesítésének bizonyítására csak két olyan esetet terjesztett elő, amelyekben e határidő leteltét megelőzően [62] szabtak ki szankciókat, ami véleményem szerint nem elegendő bizonyíték arra, hogy a Görög Köztársaság teljesítette a 91/628 irányelv 8. cikke (1) bekezdésének a) pontjából eredő kötelezettségeit [63].

d) Az elemzés eredménye

126. A Görög Köztársaság azáltal, hogy nem tette meg a szükséges intézkedéseket a szállítóeszközök és az állatok közúti szállítás közben végrehajtandó ellenőrzésének biztosí-

59 – Lásd Wilkins, D. B., 7. lábjegyzetben hivatkozott műve, 3. és 4. o.

60 – A következő eseteket említik: egyrészt egy, a 91/628 irányelv megszegése miatti 2935 euró összegű szabálysértési bírság, amelyet 2006. március 17-én Akhaia prefektúrában szabtak ki egy jármű túlterhelése és olyan felület hiánya miatt, amelyen az állatok a természetes testtartásukat felvehették volna, másrészt pedig egy, a 91/628 irányelv megszegése miatti 1000 euró összegű szabálysértési bírság, amelyet 2006. augusztus 23-án szabtak ki egy szarvasmarhák itatására használt szabálytalan rendszer és egy juhok itatására használt hibás berendezés miatt.

61 – Ebben az értelemben lásd a C-384/97. sz., Bizottság kontra Görögország ügyben 2000. május 25-én hozott ítélet (EBHT 2000., I-3823. o.) 35. pontját; a C-152/98. sz., Bizottság kontra Hollandia ügyben 2001. május 10-én hozott ítélet (EBHT 2001., I-3463. o.) 21. pontját; a C-423/00. sz., Bizottság kontra Belgium ügyben 2002. január 17-én hozott ítélet (EBHT 2002., I-593. o.) 14. pontját; a C-350/02. sz., Bizottság kontra Hollandia ügyben 2004. június 24-én hozott ítélet (EBHT 2004., I-6213. o.) 31. pontját; a C-254/05. sz., Bizottság kontra Belgium ügyben 2007. június 7-én hozott ítélet (EBHT 2007., I-4269. o.) 39. pontját; a C-152/05. sz., Bizottság kontra Németország ügyben 2008. január 17-én hozott ítélet (EBHT 2008., I-39. o.) 15. pontját és a C-265/06. sz., Bizottság kontra Portugália ügyben 2008. április 10-én hozott ítélet (az EBHT-ban még nem jelent meg) 25. pontját.

62 – Lásd a jelen indítvány 60. pontját.

63 – A tárgyaláson a Görög Köztársaság úgy nyilatkozott, hogy a szabálytalanságokat az indokolással ellátott véleményben a kötelezettség teljesítésére vonatkozóan kitűzött határidő leteltét megelőzően állapították meg, de erre vonatkozóan nem terjesztett elő bizonyítékokat, ezért véleményem szerint ezen érv nem fogadható el.

tására, megsértette a 91/628 irányelv 8. cikke (1) bekezdésének a) pontját. Egyebekben a szállítóeszközök és az állatok elégtelen ellenőrzésére vonatkozó jogalapot megalapozatlanként el kell utasítani.

6. Az állatvédelmi előírások ismételt megsértésének elégtelen szankcionálására vonatkozó jogalap

a) A felek érvei

127. A *Bizottság* arra hivatkozik, hogy az ellenőrző látogatások keretében – vagyis a 9002/2003. sz. ellenőrző látogatásról készült jelentés 5.4.5. pontjában, a 9211/2003. sz. ellenőrző látogatásról készült jelentés 5.4. pontjában, a 7273/2004. sz. ellenőrző látogatásról készült jelentés 6.7. pontjában és a 8042/2006. sz. ellenőrző látogatásról készült jelentés 5.4.3. pontjában – megállapították, hogy a Görög Köztársaság elmulasztotta elfogadni a megfelelő intézkedéseket arra nézve, hogy az állatok szállítás közbeni védelmére vonatkozó előírások ismételt vagy súlyos megsértése esetén hatékony, arányos és elrettentő szankciókat szabjanak ki az előírások megszegőire. E jogalap keretében a Bizottság a 91/628 irányelv 18. cikke (2) bekezdésének, valamint az 1/2005 rendelet 25. cikkének és 26. cikke (6) bekezdésének megsértésére hivatkozik.

128. A *görög kormány* álláspontja szerint a Bizottság az állításait nem támasztja alá konkrét tényekkel. A görög kormány úgy érvel, hogy az illetékes hatóságok az előírások megszegőivel szemben hatékony, arányos és elrettentő szankciókat szabtak ki, és bizonyítékként egy olyan személyekről készült jegyzéket terjeszt elő, akikkel szemben szabálysértési bírságot szabtak ki [64].

b) Elfogadhatóság

129. Az állatvédelmi előírások ismételt megsértésének elégtelen szankcionálására vonatkozó jogalap keretében a Bizottság a 91/628 irányelv 18. cikke (2) bekezdésének megsértésére hivatkozik. Ennek a rendelkezésnek az 1/2005 rendelet 25. cikke felel meg, az előírások ismételt megsértésére vonatkozóan pedig e rendelet 26. cikkének (6) bekezdése.

130. A *91/628 irányelv 18. cikkének (2) bekezdése* szerint ezen irányelv rendelkezéseinek ismételt megsértése, vagy az állatoknak nagy szenvedést okozó jogsértés esetén a tagállam – az egyéb szankciók sérelme nélkül – megteszi a szükséges intézkedéseket a megállapított szabálytalanságok megszüntetése érdekében; beleértve akár az 5. cikk A. pontjának 1. a) ii alpontjában említett engedély felfüggesztését vagy visszavonását is. A 18. cikk (2) bekezdése előírja továbbá, hogy

64 – A görög kormány a jelen indítvány 50. lábjegyzetében hivatkozott, szankciókat kiszabó határozatokra utal.

a rendelkezések nemzeti jogszabályaikba történő átültetésekor a tagállamok meghozzák azokat az intézkedéseket, melyeket a szabálytalanságok megszüntetésére tesznek.

131. Az *1/2005 rendelet 25. cikke* alapján a tagállamok meghatározzák az e rendelet rendelkezéseinek megsértése esetén alkalmazandó szankciókra vonatkozó szabályokat, és meghoznak minden szükséges intézkedést azok végrehajtásának biztosítására. A megállapított szankcióknak e rendelkezés szerint hatékonynak, arányosnak és visszatartó erejűnek kell lenniük [65]. E rendelkezés alapján a tagállamokat tehát olyan általános kötelezettség terheli, hogy biztosítsák e rendelet előírásai megsértésének szankcionálását, nem pedig az ismételt jogsértések szankcionálásának biztosítására irányuló, ahogy ezt a 91/628 irányelv 18. cikkének (2) bekezdése előírja. Ezért az 1/2005 rendelet 25. cikke adott esetben a 91/628 irányelv 18. cikke (1) bekezdésének felelne meg, amelynek értelmében a tagállamoknak meg kell tenniük a megfelelő különleges intézkedéseket ezen irányelv természetes vagy jogi személyek általi megsértésének szankcionálására. A Bizottság a keresetében azonban nem a 91/628 irányelv 18. cikke (1) bekezdésének, hanem 18. cikke (2) bekezdésének megsértésére hivatkozik. Mivel az 1/2005 rendelet 25. cikke nem felel meg a 18. cikk (2) bekezdésének, ez utóbbi rendelkezésre történő hivatkozás véleményem szerint nem fogadható el.

65 – E cikk előírja továbbá, hogy a tagállamok legkésőbb 2006. július 5-ig értesítik ezekről a rendelkezésekről, valamint a 26. cikk alkalmazására vonatkozó rendelkezésekről a Bizottságot, és haladéktalanul bejelentenek valamennyi későbbi, ezeket érintő módosítást.

132. Az *1/2005 rendelet 26. cikkének (6) bekezdése* szerint az e rendelet többszöri vagy súlyos megsértése esetén az érintett tagállam ideiglenesen eltilthatja a szállítmányozót vagy a szállítóeszközt a területén való állatszállítástól, abban az esetben is, ha a szállítmányozót vagy a szállítóeszközt egy másik tagállamban engedélyezték [66].

133. A rendelet e cikke alapján egy tagállam a szállítmányozót ideiglenesen eltilthatja az állatok szállításától, míg a 91/628 irányelv 18. cikkének (2) bekezdése általánosan megengedi a tagállamoknak, hogy intézkedéseket hozzanak a szabálytalanságok megszüntetésére, ami az engedély felfüggesztéséig vagy visszavonásáig terjedhet. Ennek következtében az ismételt jogsértések – 1/2005 rendelet 26. cikkének (6) bekezdése által biztosított – tagállami szankcionálási lehetőségei korlátozottabbak, mint a 91/628 irányelv 18. cikkének (2) bekezdése szerinti lehetőségek; az ezen irányelv szerinti szélesebb körű szankcionálási lehetőségek azonban *a maiore ad minus* átfogják az állatok szállításától történő ideiglenes eltiltást, ahogy azt a rendelet előírja.

66 – A 26. cikk (6) bekezdése előírja továbbá, hogy ez az eltiltás csak akkor lehetséges, ha a 24. cikkben meghatározott kölcsönös segítségnyújtás és információcsere nyújtotta minden lehetőséget kimerítettek. A rendelet 24. cikkének (1) bekezdése szerint a 89/608/EGK irányelvben (az állat-egészségügyi és állattenyésztés-technikai jogszabályok megfelelő alkalmazásának biztosítása érdekében a tagállamok közigazgatási hatóságai közötti kölcsönös segítségnyújtásról, valamint ez utóbbiak és a Bizottság együttműködéséről szóló, 1989. november 21-i 89/608/EGK tanácsi irányelv [HL L 351., 34. o.; magyar nyelvű különkiadás 2. fejezet, 4. kötet, 135. o.]) meghatározott szabályokat és információs eljárásokat e rendelet alkalmazásában alkalmazni kell, a 24. cikk (2) bekezdése alapján az e rendelet hatálybalépésének napjától számított három hónapon belül valamennyi tagállam közli a Bizottsággal az e rendelet alkalmazásában kijelölt kapcsolattartó adatait, beleértve adott esetben annak elektronikus címét, illetve az adatok bármely változását; a Bizottság a kapcsolattartó adatait az Élelmiszerlánc és Állat-egészségügyi Állandó Bizottság keretein belül továbbítja a tagállamoknak.

Ennélfogva elfogadhatónak tartom az 1/2005 rendelet 26. cikkének (6) bekezdésére történő bizottsági hivatkozást.

c) Jogi értékelés

134. E jogalap megalapozottságának alátámasztására a Bizottság a 9002/2003 sz. ellenőrző látogatásról készült jelentés 5.4.5. pontjára, a 9211/2003. sz. ellenőrző látogatásról készült jelentés 5.4. pontjára, a 7273/2004. sz. ellenőrző látogatásról készült jelentés 6.7. pontjára és a 8042/2006. sz. ellenőrző látogatásról készült jelentés 5.4.3. pontjára hivatkozik.

135. A 9002/2003. sz. ellenőrző látogatásról készült jelentés 5.4.5. pontja szerint a görög élelmezési és vidékfejlesztési minisztérium bevezetett egy rendszert az állatok szállítás és vágás közbeni kíméletére vonatkozó előírások betartásának ellenőrzésére. Ez a rendszer olyan ellenőrzési jegyzékeken alapul, amelyeken feltüntetik a szállítás és a levágás során végzett ellenőrzéseket; ezt követően pedig elkészítik ezen ellenőrzések összefoglalóit. E rendszer alapján az állatvédelmi előírások első megszegését írásbeli figyelmeztetéssel szankcionálják, a második jogsértést szabálysértési bírsággal [67], a harmadik jogsértés esetén pedig büntetőeljárást indítanak.

136. A 9002/2003. sz. ellenőrző látogatásról készült jelentés 5.4.5. pontjából továbbá kitűnik, hogy felülvizsgáltak egyes, nemzeti hatóságok által végzett ellenőrzéseket, és ennek során szabálytalanságokat állapítottak meg [68].

137. A 9211/2003. sz. ellenőrző látogatásról készült jelentés 5.4. pontja szerint 2002-ben 26 jogsértésért kilenc szóbeli figyelmeztetést és 16 írásbeli figyelmeztetést bocsátottak ki, és egy szabálysértési bírságot szabtak ki. Sem 2001-ben, sem 2002-ben nem függesztettek fel vagy vontak vissza szállítási engedélyt. Megállapították, hogy egy prefektúrában jogsértések miatt négy esetben tettek javaslatot 3000 euró összegű bírságra, ezt azonban nem szabták ki.

138. A 7273/2004. sz. ellenőrző látogatásról készült jelentés 6.7. pontja szerint a szankciórendszer nem hatékony, mert az alapjául

67 – Az állatok szállítás közbeni védelmére vonatkozó szabályok megszegése esetén 3000 eurótól 15 000 euróig terjedő bírságot, valamint a szállítási engedély felfüggesztését, illetve visszavonását irányozták elő; az állatok vágás közbeni védelmére vonatkozó előírások megszegése esetén 1500 eurótól 3000 euróig terjedő bírságot.

68 – E szabálytalanságok közé tartozott például egy 2345 sertésből álló, Hollandiából származó rakomány esete, ahol a sertésekből a megérkezésig 184 elpusztult és 150 nagyon rossz állapotba került. Az illetékes helyi hatóság ezt közölte a görög élelmezési és vidékfejlesztési minisztériummal, amely értesítette az illetékes holland hatóságokat és a Bizottságot.

szolgáló ellenőrzések elégtelenek, az írásbeli figyelmeztetések száma kevés, és a szankciók végrehajtására irányuló eljárások nehézkesek.

139. A 8042/2006. sz. ellenőrző látogatásról készült jelentés 5.4.3. pontja szerint a görög élelmezési és vidékfejlesztési minisztérium arra utasította az illetékes hatóságokat a prefektúrákban, hogy az állatoknak súlyos szenvedést nem okozó első jogsértésnél bocsássanak ki írásbeli figyelmeztetést, ismételt jogsértés esetén pedig szabjanak ki szabálysértési bírságot. A hatóságokat továbbá arra utasították, hogy a szállítók engedélyeit vonják vissza, ha a szabálysértési bírság kiszabását követően ismételten megsértik az állatok szállítás közbeni védelmére vonatkozó közösségi előírásokat. Ezenfelül felszólították a hatóságokat, hogy ilyen bírságot szabjanak ki, ha kiderül, hogy az állatok szállítása a szükséges engedély nélkül vagy lejárt engedéllyel történt. Amikor a minisztérium utasításainak végrehajtását ellenőrizték, kiderült, hogy Patrasz kikötőben jogsértések esetén csak szóbeli és nem írásbeli figyelmeztetéseket bocsátottak ki, vagy más szankciókat szabtak ki [69]. A határellenőrzések során csak szóbeli figyelmeztetéseket bocsátottak ki, és esetenként nem büntették az állatoknak súlyos szenvedést okozó jogsértéseket sem.

140. E jogalap véleményem szerint megalapozatlan.

69 – A 8042/2006. sz. ellenőrző látogatásról készült jelentés 5.4.3. pontjában nem említik, hogy milyen szankciókról van szó.

141. Egyrészt a Bizottság e jogalap keretében arra hivatkozik, hogy az *ismételt* jogsértéseket nem szankcionálták hatékonyan, és ezt a Görög Köztársaság területén végzett ellenőrző látogatásokról készült különböző jelentésekre történő hivatkozással próbálja bizonyítani. Ezekben a bizonyítékokban azonban keverednek a csupán egyszeri jogsértésekre és az ismételt jogsértésekre vonatkozó adatok. A Bizottság tehát az ismételt jogsértéseket a csupán egyszeri jogsértések eseteire történő hivatkozással próbálja bizonyítani. Másrészt az ellenőrzési jelentésekből származó és a Bizottság által a keresetlevélben feltüntetett adatok pontatlanok és általánosak. Az ellenőrzési jelentésekben egyetlen helyen sem jelölik meg pontosan, hogy milyen gyakran ismétlődtek a jogsértések, hogy ugyanazon személyek jogsértéseiről volt-e szó, és hogy milyen súlyosak voltak az ismételt jogsértések. Ettől eltekintve a Bizottság által előterjesztett bizonyítékokból kitűnik, hogy kiszabtak néhány szankciót, különösen szóbeli és írásbeli figyelmeztetéseket bocsátottak ki.

d) Az elemzés eredménye

142. Véleményem szerint ezért az állatvédelmi előírások ismételt megsértése során kiszabott elégtelen szankciókra vonatkozó jogalapot, amely keretében a Bizottság arra hivatkozik, hogy a Görög Köztársaság megsértette a 91/628 irányelv 18. cikke (2) bekezdéséből és az 1/2005 rendelet 26. cikke (6) bekezdéséből eredő kötelezettségeit, megalapozatlanként el kell utasítani.

7. Az állatok szállítás közbeni védelmével összefüggő jogalapok vizsgálatának eredménye

143. A kifejtettekre tekintettel álláspontom az, hogy a Görög Köztársaság azáltal, hogy nem tette meg a szükséges intézkedéseket annak érdekében, hogy a kikötőkben és ezek közelében az állatok hajóról történő kirakodását követő pihenésére alkalmas helyek kialakítása kerüljön előírásra, és hogy biztosítva legyen, hogy a szállítóeszközök és az állatok közúti szállítás közbeni ellenőrzését végrehajtsák, megsértette a 91/628 irányelv melléklete VII. fejezete 48.7. pontjának b) alpontjából és a 8. cikke (1) bekezdésének a) pontjából eredő kötelezettségeit.

C – *Az állatok vágás közbeni védelmére vonatkozó jogalapok vizsgálata*

1. Bevezetés

144. Az Európai Unió vágóhídjain évente körülbelül 360 millió sertést, szarvasmarhát, juhot és kecskét, valamint körülbelül négy milliárd darab szárnyast vágnak le [70]. Annak érdekében, hogy az állatokat levágásuk során megkíméljék az elkerülhető szenvedéstől, az állatok kábítására és a levágásra használt berendezéseknek kifogástalanul kell működniük, és ezeket szabályszerűen karban kell tartani. Jelenleg különböző kábítási módszerek léteznek: elektronarkózis, agyrázkódás előidézése, szén-dioxid-gáz vagy rögzített závárzatú pisztoly alkalmazása [71]. Az utóbbi években azonban számos tanulmány készült e területen [72], valamint bevezettek egy új technikát, amelyre tekintettel a 93/119 irányelvben megjelölt módszerek némelyike ma már elavult. Mivel ezen irányelvet előreláthatólag egy olyan új rendelet fogja felváltani [73], amely a kábítási és vágási módszerek tekintetében figyelembe fogja venni az új kutatási eredményeket, annál is inkább fontos, hogy a tagállamok betartsák az állatok vágás közbeni kíméletének 93/119 irányelvben rögzített mértékét.

2. Az állatok vágás közbeni elkábítására vonatkozó jogalap

a) A felek érvei

145. A *Bizottság* az kifogásolja, hogy a Görög Köztársaság nem fogadta el a megfelelő intéz-

70 – Az adatok az állatok leölésük időpontjában való védelméről szóló tanácsi rendelet javaslatának indoklásából (COM(2008) 553 végleges, 3. o.) származnak.

71 – Lásd a 93/119 irányelv C mellékletének I.A. pontját.

72 – Így például Wilkins, D. B., 7. lábjegyzetben hivatkozott műve, amely szerint a kábítási módszerekről készült tanulmányok alapján sokkal több ismeret áll rendelkezésre például az állatok eszméletvesztéséhez szükséges árammennyiségről, a rögzített závárzatú pisztolyok szerkezetéről és a szén-dioxid-gáz sertések kábítása céljából történő alkalmazásáról.

73 – A 70. lábjegyzetben hivatkozott, az állatok leölésük időpontjában való védelméről szóló tanácsi rendelet javaslatának 3. o.

kedéseket, hogy biztosítsa az állatok vágás közbeni kábítására vonatkozó rendelkezések tiszteletben tartását, és ezáltal megsértette a 93/119 irányelv 3. cikkéből, 5. cikke (1) bekezdésének 1. pontjának d) alpontjából és 6. cikke (1) bekezdéséből eredő kötelezettségeit.

146. A Bizottság kifejti, hogy az ÉÁH az ellenőrző látogatások keretében – a 9002/2003. sz. ellenőrző látogatásról készült jelentés 5.4.4. pontjában, a 7273/2004. sz. ellenőrző látogatásról készült jelentés 5.6. pontjában és a 8042/2006. sz. ellenőrző látogatásról készült jelentés 5.7. pontjában – megállapította, hogy egyes vágóhidakon a sertések és a juhok kábítását elégtelenül ellenőrzik, tehát lehetséges, hogy az állatokat nem kábították el hatékonyan. Megállapították továbbá, hogy az elkábítás és a véreztetés közötti időköz túl nagy, ezért az állatok visszanyerhetik az eszméletüket.

147. A 8042/2006. sz. ellenőrzés keretében az ÉÁH ismételten szabálytalanságokat állapított meg az állatok elkábításával kapcsolatban. Az ÉÁH ellenőrei különösen azt állapították meg, hogy a kábításra szolgáló berendezéseket nem tartják karban, és ezek rosszul működnek, valamint, hogy a kábítás és a véreztetés között túl nagy az időköz. A Bizottság azt állítja, hogy az ő feladata megállapítani, hogy a szükséges berendezéseket gyorsan és hatékonyan használják-e a kábításnál és a levágásnál, hogy az állatokat a szenvedéstől megkíméljék.

148. A *görög kormány* azzal érvel, hogy a Bizottság állításai pontatlanok és általánosak, és nem támaszkodnak olyan konkrét esetre, amelyben a közösségi jogot megsértették volna. A megállapított szabálytalanságok mindenesetre jelentéktelenek, és csak egyedi eseteket érintenek, amelyekben ráadásul megfelelő szankciókat szabtak ki. Ezenkívül a szabálytalanságokat különféle állatorvos-továbbképzési tanfolyamok szervezésével megszüntették.

b) Jogi értékelés

149. A 93/119 irányelv 3. cikke szerint mozgatásuk, elhelyezésük, féken tartásuk, kábításuk, leölésük vagy levágásuk során az állatokat meg kell kímélni minden elkerülhető izgalomtól, fájdalomtól vagy szenvedéstől. A 93/119 irányelv 5. cikke (1) bekezdésének d) pontja úgy rendelkezik, hogy a vágóhídra levágás céljából bevitt egypatás állatok, kérődzők, sertések, nyulak és baromfik véreztetését a D. melléklet rendelkezéseinek megfelelően kell végezni. Ez a melléklet tartalmazza az állatok véreztetésére vonatkozó részletesebb szabályokat; a melléklet 1. pontja szerint elkábított állatok esetében az elvéreztetést a kábítás után minél előbb meg kell kezdeni; és oly módon kell végrehajtani, hogy az elvérzés gyors, bőséges és teljes legyen; az elvéreztetést minden esetben addig kell elvégezni, mielőtt az állat visszanyerné az eszméletét.

150. A 93/119 irányelv 6. cikkének (1) bekezdése szerint a kábításhoz vagy leöléshez használt eszközöket, továbbá az állatok féken tartására szolgáló és egyéb berendezéseket, illetve felszereléseket oly módon kell megtervezni, kialakítani, karbantartani és használni, hogy az állatok kábítása vagy leölése ezen irányelv rendelkezéseivel összhangban gyors és hatékony legyen. A 6. cikk (1) bekezdése előírja továbbá, hogy az illetékes hatóság ellenőrzi, hogy a kábításhoz vagy leöléshez használt eszközök, valamint a féken tartásra szolgáló és egyéb berendezések, illetve felszerelések megfelelnek a fenti elveknek, továbbá rendszeres ellenőrzésekkel biztosítja, hogy azok megfelelő állapotban vannak, és lehetővé teszik a fent említett cél elérését.

151. A Bizottság tehát e jogalap keretében három kötelezettség megsértésére hivatkozik:

– az állatok vágás közbeni szenvedéstől való megkímélésére vonatkozó kötelezettség (a 93/119 irányelv 3. cikke);

– az állatok gyors és hatékony véreztetésére vonatkozó kötelezettség (a 93/119 irányelv 5. cikke (1) bekezdésének a D. melléklettel összefüggésben értelmezett d) pontja);

– a kábításhoz vagy leöléshez használt eszközök kifogástalan karbantartására és hatékony alkalmazására vonatkozó kötelezettség (a 93/119 irányelv 6. cikkének (1) bekezdése).

152. A hivatkozott jogsértések bizonyítására a Bizottság több ellenőrzési jelentés megállapításaira utal.

153. A 9002/2003. sz. ellenőrző látogatásról készült jelentés 5.4.4. pontjából kitűnik, hogy az ÉÁH ellenőrei által felkeresett vágóhidak közül háromban az állatok kábítására használt eszközök és azok karbantartása lényegében megfelelt a közösségi előírásoknak, egy sertéseknél használt vágóhíd kivételével, amelyben a sertéseket elektromos sokkolóberendezéssel nem kábították el hatékonyan. A vágóhidak egyikében csupán három tehén megkötése, kábítása és véreztetése egy órát vett igénybe; ráadásul két szarvasmarha elkábítása és levágása között 120 másodperc telt el, amely idő alatt lehetséges, hogy az állat visszanyeri az eszméletét. A juhok levágása során is olyan hosszú volt az időköz (37 másodperc) az elkábítás és a levágás között, hogy az állatok

visszanyerhették az eszméletüket. Ezen eljárás bemutatása arra engedett következtetni, hogy az eljárások során szabálytalanságok történtek, és azokat nem rutinszerűen végezték.

154. A 7273/2004. sz. ellenőrző látogatásról készült jelentés 5.6. pontja szerint is számos vágóhídon mutatkoztak szabálytalanságok a vágás folyamán. Így Fthiótida prefektúrában egy vágóhídon az állatok ideiglenes elhelyezésére használt területeken nem voltak itatóberendezések, és a talaj sem volt vízszintes. Lárisza prefektúrában megállapították, hogy egy vágóhíd, amelyről az ellenőrzés előtt azt állították, hogy nem üzemel, valójában mégis működött, úgy, hogy e vágóhíd felszerelése nem volt megfelelő [74]. Egy másik ellenőrzött vágóhídon nem volt áram az elektromos kábításhoz. Tríkala prefektúrában az ÉÁH ellenőrei által felkeresett vágóhidakon a sertéseket nem kábították el hatékonyan, a kábítás és a levágás között túl nagy volt az időköz. A szarvasmarhákat sem kábítottak el hatékonyan, és a kábításhoz nem állt rendelkezésre pótfelszerelés.

155. A 8042/2006. sz. ellenőrző látogatásról készült jelentés 5.7. pontjából is számos, vágás során tapasztalt szabálytalanság tűnik ki. Így az ÉÁH ellenőrei a Kilkisz prefektúrában ellenőrzött vágóhidakon jó pár szabálytalanságot állapítottak meg [75]. Hasonló volt a helyzet Szérez [76], Theszprotia [77], Messzénia [78], Lakónia [79] és Élisz [80] prefektúrákban.

156. Ami az állatok vágás közbeni szenvedéstől való megkímélésére irányuló kötelezettség – a 93/119 irányelv 3. cikke – megsértését illeti, a Bizottság e kifogását megalapozottnak tartom. Jelen indítvány 153–155. pontjából kitűnik, hogy az ÉÁH ellenőrei által ellenőrzött vágóhidak többségében

74 – Pontosabban fogalmazva, ezen a vágóhídon hiányoztak az elkábított állatok megkötésére szolgáló szerelvények, a feszültség és az áram jelzésére szolgáló készülékek, nem volt a kábításhoz pótfelszerelés, és az elektrosokkhoz használt fogókat nem tisztították megfelelően.

75 – Ilyen szabálytalanság volt, hogy a szarvasmarhákat nem kábították hatékonyan, a lekötő szerelvényeket nem tartották kellőképpen karban, és elégtelenül tisztították, a valamennyi állatfajta esetében kábításra használt eszközöket nem tartották kellőképpen karban, a rögzített závárzatú pisztolyok nem működtek szabályszerűen, és a juhok kábítására használt elektromos eszközök nem működtek; a kábításhoz nem állt rendelkezésre megfelelő pótberendezés.

76 – Szérez prefektúrában a felkeresett három vágóhíd egyikében nem volt megfelelő a beteg állatok részére kialakított terület, és a csatornanyílás sem volt befedve, ezenkívül az itatóberendezések nem működtek. Egy másik vágóhídon az eszköz nem volt alkalmas kisebb kérődzők kábítására. Egy baromfivágóhídon a szárnyasok megkötözésére használt durva és alkalmatlan berendezéseket találtak, a szárnyasok kábításához használt vízfürdőben a víz túlfolyt a fürdő peremén. A kábítás során túl alacsony volt az áramerősség, ezért a szárnyasokat nem kábították el hatékonyan.

77 – A Theszprotia prefektúrában felkeresett vágóhidak közül kettőnél azt tárták fel az ÉÁH ellenőrei, hogy a kábítóeszköz nem volt megfelelő, hiányzott a kábításhoz a pótfelszerelés, az állatok számára kialakított pihenőhelyeket rosszul tartották karban, és hiányoztak itatóberendezések. A vágóhidak egyikén a levágásra a ténylegesnél későbbi időpontot jegyeztek be, mivel azt a végrehajtás időpontjában nem engedélyezték.

78 – Messzénia prefektúrában az ÉÁH ellenőrei azt tárták fel, hogy a kábítás és a levágás között túl nagy volt az időköz, és az elkábításhoz nem állt rendelkezésre pótfelszerelés.

79 – Lakónia prefektúrában az ÉÁH ellenőrei egy újabb vágóhídon állapították meg, hogy a sertések elkábítása és levágása között túl nagy volt az időköz, hogy a rögzített závárzatú pisztolyt nem szabályszerűen tartották karban, és hogy az elektronarkózishoz használt mérőeszközök nem működtek.

80 – Élisz prefektúrában megállapították, hogy egy vágóhídon az elkábítás és a véreztetés között túl nagy volt az időköz, és hogy az áramerősség-mérő téves adatokat jelzett.

az állatok elkábításának folyamatában szabálytalanságok fordultak elő, amelyek az állatoknak szenvedést okoztak. Ez tartós gyakorlatnak is tekinthető, mert a 2003 és 2006 közötti időszakban megállapított számos jogsértésről van szó. Az ÉÁH ellenőrei által megállapított szabálytalanságok esetében is konkrét szabálytalanságokról van szó; a jelentésből ugyanis egyértelműen megállapítható, hogy mely prefektúrákban fedtek fel szabálytalanságokat az ellenőrök által felkeresett vágóhidakon. A jelentésekben egyértelműen megjelölik, hogy mely prefektúrákban hány vágóhidat kerestek fel, és pontosan leírják, hogy milyen szabálytalanságok fordultak elő ezeken a vágóhidakon. Ezért nem fogadható el a görög kormány azon érve, hogy a Bizottság állításai pontatlanok és általánosak. Szintén kevéssé fogadható el véleményem szerint a görög kormány azon érve, hogy ezeket a szabálytalanságokat állatorvosok továbbképzésével megszüntették. Még egy igen jó állatorvosi továbbképzés sem biztosítja ugyanis, hogy a gyakorlatban betartsák az állatok levágás közbeni védelmével kapcsolatos közösségi előírásokat. A Görög Köztársaság ezért véleményem szerint megsértette a 93/119 irányelv 3. cikkéből eredő – az állatok vágás közbeni szenvedéstől történő megkímélésére irányuló – kötelezettséget.

157. Az állatok gyors és hatékony véreztetésére vonatkozó kötelezettség – a 93/119 irányelv 5. cikke (1) bekezdésének a D. melléklettel összefüggésben értelmezett d) pontja – megsértésére a Bizottság álláspontom szerint nem terjesztett elő bizonyítékot. Az ellenőrzési jelentésekből megállapítható, hivatkozott szabálytalanságok többsége az állatok elkábítása során történt szabálytalanságokat, a kábítás és a levágás közötti túl nagy időközökön alapuló szabálytalanságokat, valamint a kábításra és levágásra használt eszközök nem szabályszerű karbantartását érinti. Az ellenőrzési jelentésekben ugyanakkor sehol nem rögzítik, hogy az állatok nem megfelelő véreztetését megállapították volna. Véleményem szerint ezért a jogalap azon részét, amely keretében a Bizottság arra hivatkozik, hogy a Görög Köztársaság megsértette a 93/119 irányelv 5. cikke (1) bekezdésének – annak D. mellékletével összefüggésben értelmezett – d) pontjából eredő kötelezettségeit, megalapozatlanként el kell utasítani.

158. A kábításra és leölésre használt eszközök kifogástalan karbantartására és hatékony alkalmazására irányuló kötelezettség (a 93/119 irányelv 6. cikkének (1) bekezdése) megsértését illetően a Bizottság kifogását megalapozottnak tartom. Az ellenőrzési jelentésekből ezen eszközök karbantartása és alkalmazása tekintetében számos szabálytalanság tűnik ki. Az ellenőrzési jelentésekből látható, hogy a szenvedést éppen a kábításra és leölésre használt eszközök rossz karbantartása, rendellenes működése és szabálytalan alkalmazása okozta az állatoknak. Ezeket a jogsértések szintén hosszabb időn keresztül folytak, mégpedig 2003 és 2006 között. A Görög Köztársaság ezzel véleményem szerint megsértette a 93/119 irányelv 6. cikke (1) bekezdéséből eredő kötelezettségét.

c) Az elemzés eredménye

159. A Görög Köztársaság azáltal, hogy nem fogadta el az ahhoz szükséges intézkedéseket, hogy biztosítsa az állatok vágás közbeni elkábítására vonatkozó rendelkezések tiszteletben tartását, megsértette a 93/119 irányelv 3. cikkéből és 6. cikke (1) bekezdéséből eredő kötelezettségeit.

3. A vágóhidak szükséges felügyeletének és ellenőrzésének biztosítására vonatkozó jogalap

a) A felek érvei

160. A vágóhidak szükséges felügyeletének és ellenőrzésének biztosítására vonatkozó jogalap keretében a *Bizottság* arra hivatkozik, hogy a Görög Köztársaság megsértette a 93/119 irányelv 8. cikkéből eredő kötelezettségét.

161. A Bizottság úgy érvel, hogy a 7273/2004. sz. ellenőrző látogatás (az ellenőrzési jelentés 5.6. pontja) és a 8042/2006. sz. ellenőrző látogatás (az ellenőrzési jelentés 5.7. pontja) keretében jelentős szabálytalanságokat állapítottak meg a vágóhidakon, és hogy a Görög Köztársaság nem hozta meg a szükséges intézkedéseket annak érdekében, hogy a vágóhidak felügyeletét és ellenőrzését megfelelően biztosítsa. Először is a görög kormány nem hajtotta végre teljességében az általa meghirdetett, a vágóhidak vizsgálatának biztosítását célzó cselekvési tervet. E terv 2001 végéig minden görög prefektúrában előírta az összes vágóhíd ismételt vizsgálatát. Ezenkívül a görög kormány nem működött együtt kellőképpen az ÉÁH ellenőreivel. A Bizottság egy olyan esetre hivatkozik, amelyben egy vágóhíd, amelyet az ellenőröknek fel kellett volna keresniük, azért nem volt elérhető, mert az érintett prefektúra illetékes állat-egészségügyi hivatala a vágóhíd működését két héttel az ÉÁH látogatása előtt felfüggesztette. Néhány ellenőrzésre kijelölt vágóhíd csupán a látogatás előtti napon bejelentett sztrájkok miatt nem volt elérhető.

162. A *görög kormány* kifejti, hogy számára nehézséget jelent annak pontos felismerése, hogy milyen kötelességszegéseket rónak fel neki. Mindenesetre nem róható fel a 93/119 irányelv 8. cikkéből eredő kötelezettség megsértése, mert az illetékes állatorvosok szabályszerű ellenőrzéseket végeztek, továbbképzési tanfolyamokat szerveztek, és minden vágóhidat újból megvizsgáltak.

163. A *Bizottság* ellentmond a görög kormány ezen érvének, és előadja, hogy bár a tanfolyamok szervezése pozitív intézkedés, de bizonyára nem lehet az egyetlen megoldás a vitatott tartós gyakorlat tekintetében.

b) Jogi értékelés

164. E jogalap keretében a Bizottság arra hivatkozik, hogy a Görög Köztársaság megsértette a 93/119 irányelv 8. cikkéből eredő kötelezettségét, amely szerint a vágóhídi vizsgálatok és ellenőrzések elvégzéséért az illetékes hatóság felelős, amely számára mindenkor szabad bejárást kell biztosítani a vágóhidak valamennyi részébe annak érdekében, hogy meggyőződhessen ezen irányelv rendelkezéseinek betartásáról; az ilyen vizsgálatok és ellenőrzések azonban elvégezhetők más célból végzett ellenőrzésekkel egy időben is.

165. A vágóhidak vizsgálatára és ellenőrzésére vonatkozó kötelezettség Görög Köztársaság általi megsértésének bizonyítására a Bizottság a 7273/2004. sz. ellenőrző látogatásról készült jelentés 5.6. pontjára hivatkozik, amely szerint a görög élelmezési és vidékfejlesztési minisztérium 2001. július 11-én felszólította az egyes prefektúrák illetékes hatóságait, hogy tartsanak szemlét valamennyi vágóhídon arra vonatkozóan, hogy betartják-e a 93/119 irányelv rendelkezéseit. E kötelezettség teljesítésének első határideje 2001 végén járt le. Mivel a vizsgálati kötelezettségnek e határidőn belül nem tettek eleget, a minisztérium 2003 augusztusában egy kiegészített ellenőrzési jegyzéket és egy, a vizsgálati jelentések összefoglalására használandó mintát küldött az egyes prefektúrák illetékes hatóságainak, és 2004 februárjának végével új határidőt állapított meg a vizsgálatok elvégzésére. 2004 szeptemberében a minisztérium felszólította az egyes prefektúrák illetékes hatóságait, hogy 2004. szeptember 27-ig számoljanak be az elvégzett vizsgálatok eredményéről; a 2004. október 4. és 8. között lefolytatott 7273/2004. sz. ellenőrző látogatás lezárultakor azonban az illetékes hatóságok a prefektúrák felében még mindig nem nyújtottak be helyszíni vizsgálati eredményeket.

166. A 8042/2006. sz. ellenőrző látogatásról készült jelentés 5.7. pontja szerint a vizsgálati eredmények benyújtására kitűzött határidőket ismételten meghosszabbították, és határidőként végül 2005. július 30-át állapították meg. A 7273/2004. sz. ellenőrző látogatás során, amely 2006. február 21-től március 1-jéig tartott, a görög élelmezési és vidékfejlesztési minisztérium közölte, hogy 54 prefektúrából 38-ban az illetékes hatóságok vizsgálatokat végeztek a vágóhidakon. Ezen ellenőrzési jelentésből kitűnik tehát, hogy a prefektúrák 70,37%-ában végeztek vizsgálatokat, ezzel szemben 29,63%-ukban nem.

167. Véleményem szerint ezek az adatok arra engednek következtetni, hogy megalapozott az a jogalap, amelyben a Bizottság azt kifogásolja, hogy a Görög Köztársaság nem végzett (helyszíni) vizsgálatokat a vágóhidakon, és ezzel megsértette a 93/119 irányelv 8. cikkéből eredő kötelezettségeit.

168. Egyrészt az említett adatokból kitűnik, hogy a Görög Köztársaság elmulasztotta a vágóhidak hatékony vizsgálatának biztosítását, mert a vizsgálatok elvégzésére kitűzött határidőket ismételten meghosszabbították,

és az illetékes hatóságok nem végezték el a vizsgálatokat a megállapított időkereten belül. Másrészt az illetékes hatóságok csak több határidő-hosszabbítást követően, illetve, pontosabban, *több mint négy évvel* a 2001. év végéig tartó első határidő lejárta után folytattak vizsgálatokat a prefektúrák éppen 70,37%-ában. E tények bizonyítják, hogy a görög hatóságoknál kialakult egy olyan tartós gyakorlat, miszerint nem vizsgálják a vágóhidakat.

169. A görög hatóságoknak az ÉÁH ellenőreivel való hiányzó együttműködését illetően kétségtelenül utalni kell arra, hogy a 93/119 irányelv 8. cikkéből nem következik az illetékes hatóságok ÉÁH-ellenőrökkel történő együttműködési kötelezettsége [81]. Ezenfelül a Bizottság a tárgyaláson úgy nyilatkozott, hogy a görög hatóságok hiányzó együttműködése nem tekinthető önálló jogalapnak [82].

170. Véleményem szerint ezért megállapítható, hogy a Görög Köztársaság azáltal, hogy nem fogadta el az ahhoz szükséges intézkedéseket, hogy biztosítsa a vágóhidak felügyeletét és ellenőrzését, megsértette a 93/119 irányelv 8. cikkéből eredő kötelezettségeit.

c) Az elemzés eredménye

171. A fenti megfontolások alapján álláspontom az, hogy a Görög Köztársaság azáltal, hogy nem fogadta el az ahhoz szükséges intézkedéseket, hogy biztosítsa a vágóhidak megfelelő felügyeletét és ellenőrzését, megsértette a 93/119 irányelv 8. cikkéből eredő kötelezettségeit.

4. Az állatok vágás közbeni védelmére vonatkozó jogalapok vizsgálatának eredménye

172. Az állatok vágás közbeni védelmére vonatkozó jogalapok vizsgálata alapján az a véleményem, hogy a Görög Köztársaság azáltal, hogy nem fogadta el az ahhoz szükséges intézkedéseket, hogy biztosítsa az állatok vágás közbeni elkábítására vonatkozó rendel-

81 – Ilyen kötelezettség esetleg ezen irányelv 14. cikkének (3) bekezdéséből állapítható meg, miszerint a tagállam, amelynek területén ellenőrzést végeznek, a szakértőknek feladataik teljesítéséhez minden szükséges segítséget megad. A 93/119 irányelv 14. cikkének (3) bekezdéséből eredő kötelezettség megsértésére a Bizottság azonban nem hivatkozik, ezért e cikk a jogalapok vizsgálata során nem vehető figyelembe.

82 – Egyébként a Bizottság az indokolással ellátott véleményben utal ugyan az EK 10. cikk megsértésére a görög hatóságok hiányzó együttműködése tekintetében, a keresetlevélben azonban már nem hivatkozik arra, hogy e cikket megsértették volna. Ez arra enged következtetni, hogy a Bizottság a kereset jogalapját az indokolással ellátott véleményben megjelölt jogalaphoz képest korlátozta. Erre tekintettel az EK 10. cikk sem vehető figyelembe a jogalapok vizsgálata során.

kezések tiszteletben tartását, valamint a vágóhidak felügyeletét és ellenőrzését, megsértette a 93/119 irányelv 3. cikkéből, 6. cikke (1) bekezdéséből és 8. cikkéből eredő kötelezettségeit.

D – *Költségek*

173. Az eljárási szabályzat 69. cikkének 2. §-a alapján a Bíróság a pervesztes felet kötelezi a költségek viselésére, ha a pernyertes fél ezt kérte. Az eljárási szabályzat 69. cikke 3. §-ának (1) bekezdése értelmében azonban részleges pernyertesség vagy rendkívüli ok fennállása esetén a Bíróság elrendelheti a költségeknek a felek közötti megosztását vagy azt, hogy a felek mindegyike maga viselje saját költségeit.

174. Jelen ügyben a Bizottság csak részlegesen lett pernyertes. Javaslom ezért, hogy a Bíróság kötelezze a Bizottságot és a Görög Köztársaságot saját költségeik viselésére.

VI – Végkövetkeztetések

175. A fenti következtetések alapján azt javasolom a Bíróságnak, hogy állapítsa meg,

1) hogy a Görög Köztársaság megsértette az állatok szállítás közbeni védelméről, valamint a 90/425/EGK és a 91/496/EGK irányelv módosításáról szóló, 1991. november 19-i 91/628/EGK tanácsi irányelv melléklete VII. fejezete 48.7. pontjának b) alpontjából és 8. cikke (1) bekezdésének a) pontjából eredő kötelezettségeit, mivel nem tette meg a szükséges intézkedéseket, hogy

   – a tranzitkikötőkben és ezek közelében az állatok hajóról történő kirakodását követő pihenésére alkalmas helyek kialakítása kerüljön előírásra, és

– biztosítva legyen, hogy a szállítóeszközök és az állatok közúti szállítás közbeni ellenőrzését végrehajtsák;

2) hogy a Görög Köztársaság megsértette az állatok levágásuk vagy leölésük során való védelméről szóló, 1993. december 22-i 93/119/EGK tanácsi irányelv 3. cikkéből, 6. cikkének (1) bekezdéséből és 8. cikkéből eredő kötelezettségeit, mivel nem fogadta el az ahhoz szükséges intézkedéseket, hogy biztosítsa:

– az állatok vágás közbeni elkábítására vonatkozó rendelkezések tiszteletben tartását,

– a vágóhidak felügyeletét és ellenőrzését.

3) A Bíróság a keresetet ezt meghaladó részében utasítsa el.

4) Határozzon úgy, hogy az Európai Közösségek Bizottsága és a Görög Köztársaság maguk viselik saját költségeiket.